

DOMOLJUB

Izhaja vsak četrtek. Cena mu je 3 K na leto. (Za Nemčijo 4 K, za Ameriko in druge države 6 K.) — Posamezne številke se prodajajo po 10 vinarjev.

S prilogama:
„Naš kmečki dom“ in „Naša gospodinja“.

Štisi in dopisi se pošiljajo: Uredništvu „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeva ulica. Naročnina, reklamacije in inserati pa: Upravištvu „Domoljuba“, — Ljubljana, Kopitarjeva ulica.

Štev. 37.

V Ljubljani, dne 10. septembra 1914.

Leto XXVII.

Ti si skala!

Novi papež Benedikt XV.

V časih, kot jih še ni bilo, je dobila sveta Cerkev novega papeža. Petrov prestol v Rimu, iz katerega se vlada celi katoliški svet, ni ostal dolgo prazen. **V četrtek, dne 3. t. m., ga je zasedel kardinal Jakob della Chiesa, ki si je nadel ime Benedikt XV.**

Leto 1914. ne bo za zgodovino narodov važno samo vsled svetovne vojne, ki obvladuje sedaj svet, temveč važno bo tudi vsled dogodkov, da je bil ob začetku te vojne izpraznjen vsled smrti Pija X. papežev prestol in da ga je v tem času zasedel novi papež.

V izrednih, težkih okoliščinah se je to zgodilo. Nekateri so celo mislili, da to vsled vojne ne bo mogoče tako bitno.

Toda vse je šlo mirno in v redu. Od četrtega preteklega tedna nosi trojno papeško krono Benedikt XV. in na roki se mu blesti ribičev prstan.

Bodi pozdravljen v Kristusu, katerega vidni namestnik si katoliškemu svetu! Bodi pozdravljen v imenu slovenskega ljudstva, ki je vroče in goreče molilo za srečno izvolitev in bo molilo za srečno vladanje! Slovensko ljudstvo se jasno zaveda moči, ki je dalna poglavarju svete Cerkve in se globoko kloni pred veličanstvom odgovornosti polnega njegovega poslanstva. Slovensko ljudstvo, neomajno v veri, neomajno v zvestobi sveti Cerkvi, neomajno v ljubezni in spoštovanju do Rima to slovensko ljudstvo ve, da je dolžno Tebi za Bogom prvemu zvestobo in pokorščino. Po tej zavesti uravnava tudi svoje delo in mišljenje.

Mesta in trdnjave vojskujočih se držav sprejemajo v se jetnike iz vojnih bojišč. Večni Rim pa je sprejel te dni

jetnika, kakršnega nima vesoljni svet, poglavarja katoliške Cerkev. Vatikanski zidovi so ga sprejeli v se. Kako dolgo? Kako dolgo bo trajalo še to jetništvo poglavarja svete Cerkev? Ali ni čas, da bi sedaj, ko se bodo reševala svetovna vprašanja, rešilo tudi to vprašanje v korist in blagor svete Cerkev. Vroča želja katoliškega sveta je to! Katoliško ljudstvo v Evropi je poslalo sedaj svoje najboljše sinove v sveti boj za sveto stvar. Poglavar tega ljudstva,

Sv. oče Benedikt XV.

papež, pa je kot jetnik zasedel svoj prestol, s katerega bo po volji Božji oznanjal mir, spravo in ljubezen. Ko je gromel bojni vihar skoro po celem svetu, je ta jetnik blagoslovil v cerkvi sv. Petra s prvim svojim papeškim blagoslovom cel svet. Da bi srečo, mir in rast svete Cerkev trosil ta blagoslov!

Pozdravljen! Najvišji apostol miru in ljubezni, Benedikt XV.!

Premnogi naši so v bojnem viharju in morda jim ni dano vedeti, da ima že sveta Cerkev novega poglavarja. Ko

se vrnejo domov, jim bomo natančno povedali, kako je bilo. Gotovo bo spomin na novega papeža za nje dvojno pomemben, ker spominjali se bodo, da je bil Benedikt XV. izvoljen v času, ko so oni gledali neustrašeno smrti v oči za domovino, cesarju in za sveto Cerkev.

Sveta Cerkev je tudi vojskujoča Cerkev in njen poglavar vrhovni poveljnik vojskujoče se katoliške armade.

Srčnost naših vojakov, ki bo v sedanjih bojih podvojena, hoče slovensko katoliško ljudstvo ohraniti tudi za boj, kadar bo treba povdarjati, uveljavljati in se vojskovati za večno mlado, večno lepo, pa tudi večno preganjano državo nad državami, Cerkev nad cerkvami, vero nad verami, resnico nad zaslepljenostjo — katoličanstvo.

To Ti obljubljam danes slovesno, Benedikt XV.

Ti si skala! Naj bojni vihar pretresa svet, naj maje temelje državam, skala svete Cerkev ostane!

V spoznanju te resnice raste naša moč, naš pogum in zato:

Peklenska vrata Te ne bodo premagala!

Kot ne bo premagana v tej vojski luč nad temo, krivica nad pravico. Bog je z nami, s teboj sveta Cerkev in Tvojim poglavarjem!

Nekaj črtic iz življenja novega papeža.

Novi papež Benedikt XV., Jakob Della Chiesa, se je rodil dne 25. julija leta 1854 iz plemenite rodbine markizov Della Chiesa v Pegli, majhnem, lepo ležečem primorskem mestu, na obmorju zahodno od Genue. V duhovnika je bil posvečen dne 21. decembra leta 1878. Potem je študiral še 4 leta (1879 — 1883) na akademiji v Rimu.

kjer se vzgajajo duhovniki za upravne in diplomatske cerkvene službe. Tu si je pridobil obojni doktorat iz prava. Dne 28. majnika 1883. je postal tajni komornik svetega Očeta (monsignor) in bil poslan za tajnika papeškega poslanstva v Madrid, kjer je ostal do leta 1887. Tega leta ga je poklical državni tajnik Leona XIII. kardinal Rampolla za tajnika svoje pisarne in ga imenoval pozneje za ravnatelja. Kot tak je reševal diplomatske akte, kot namestnik kardinalov pa vsaj dvakrat na teden hodil v avdienco k sv. Očetu in sprejemal od njega navodila, imel pa opravka tudi s poslaniki in diplomati pri sv. Stolicy. To važno službo je opravljal tudi še pod Rampollovim naslednikom, kardinalom Merry del Val, do leta 1907., ko ga je Pij X. imenoval za nadškofa v Bologni. Tu je deloval 7 let. Meseca majnika letos ga je Pij X. imenoval za kardinala, sedaj ga je pa enega najmlajših kardinalov v kardinalski zbor izvolil za papeža.

Benedikt.

Zadnji papež, imenovan z Benedikt, je bil rojen v Bologni leta 1675. in je umrl leta 1758. Novi papež je velik častilec Benedikta XIV., ki ga prištevajo med naučenejše papeže. S svojim priprostim in ljubeznivim obnašanjem si je pridobil srca vseh, ki so ga poznali. Benedikt XIV. je ščitil učenjake in umetnike. V Rimu je ustanovil več učenih družb.

Laški vojaki prvi pozdravili novega papeža.

Ko se je prikazal tajnik kardinalov v vatikanski loži, da novoizvoljenstvu line novoizvoljenega papeža, se je slišalo med veliko tiho s trga svetega Petra komandoklice laških čet, ki so se pripravljali, da izkažejo vojaško čast novemu papežu.

Kranjski deželni zbor čestita.

Deželni glavar dr. Šušteršič je odposlal apostolski nuncijaturi na Dunaj sledeči brzojav: Ob srečno izvršeni izvolitvi novega poglavarja naše svete katoliške Cerkve, prosim Vašo ekselencijo, da izvoli vzeti na znanje in sporočiti na stopnice prestola sv. Petra izraz radostnega zadoščenja in zagotovilo nepremisljive zvestobe in udanosti kranjske dežele do Sv. Stolice.

Novi državni tajnik sv. Očeta.

Sv. Oče je imenoval za svojega državnega tajnika kardinala Domenika Ferrata.

Prve odredbe sv. Očeta.

Sv. Oče je določil, da se bo vršil prvi konsistorij t. j. seja kardinalov pod predsedstvom sv. Očeta na praznik 8. t. m. Nečak pokojnega papeža Pija X. monsignor Parolina je bil imenovan kanonikom cerkve sv. Petra v Rimu. Dalje je določil sv. Oče, da se da sestram pokojnega papeža višja penzija, kakor je bila zaprosena od pokojnega papeža. Sv. Oče je izrazil tudi željo, da se izvrši

kronanje z ozirom na svetovni položaj, brez velikih slovesnosti v Sikstinski kapeli v Vatikanu.

Živel Benedikt XV.

Najstarejši prestol na svetu je zopet zaseden. Kardinali so izvolili — ravno teden dni je od tega — za rimskega škofa in s tem za poglavarja vse katoliške Cerkve, za namestnika Zveličarjevega na svetu šestdesetletnega nadškofa v Bolonji Jakopa della Chiesa, ki si je dal ime Benedikt XV. Dvestodvainšestdeseti je v vrsti očetov krščanstva, ki jo je pričel apostolski prvak sv. Peter.

Koliko se je bil svet izpremenil od takrat. Mogočna cesarstva so razpadla, slavne vladarske rodbine so preminule, zunanje lice zemlji se je preobrazilo; — druge navade, drugo življenje, drugo mišljenje, — ostala je pa rimskega papeža oblast kakor neomajna skala sredi viharja. Kakor so se ob času sv. Petra zaupno zbirali verniki in ostali trdni vkljub vsemu krvavemu preganjanju, tako gleda tudi danes v težkih dneh krščanska četa v Rim — s tisto vero, s stistim upanjem, s tisto ljubeznijo, kakor kristjani prvih časov. To, kar je držal kvišku ob potokih krvi sv. Peter, drži neomadeževano tudi Benedikt XV., ki ga z otroško udanostjo pozdravljamo verni Slovenci kot svojega svetega Očeta.

Na svetu je vse narobe. Ljuta vojska gospodari. Z mečem se podirajo meje državam, s krvjo se piše nova zgodovina, novi časi se pripravljajo. Hoteli so strupeni sovražniki podreti cerkev in zatreti vero, češ da je stopila izobrazba in napredna kultura na nje-no mesto, da je ni treba več — vere in cerkve omikanemu človeku. Kazali so na ogromni napredek, s katerim je človeški duh prodril naravi v osrčje in vporabljal njene skrivnosti v svojo korist. Blisk je krotil, čudovito električno moč vpregel, da mu nosi brzojavke, da se razgovarja na ogromne daljave po telefonu, da prenaša orjaške moči z kraja v kraj. Zemlji je razglodal globočine in iz njih dvignil čudovite zaklade v rudah, v premožu, kjer zajemlje napočeno moč, da mu goni najčudovitejše stroje. Vse gospodarstvo se je izpremenilo in zasukalo na novo podlago, svet se je zblížal med seboj, izobrazba je prodrla v ljudske čete do zadnjih gorskih koč. Ali so se pa zblížala tudi srca? Ali je ta napredek prinesel srečo in zadovoljnost, ljubezen in mir.

Poslušaj kako buče topovi in strojne puške med največjimi, najmodernejšimi, najomikanejšimi državami! Ogenj in ž njim smrt bruhajo šrapneli in granate in havbice in cvet narodov — najkrepkejši mladeniči in možje — padajo kakor klasje pod srpom. V potokih teče kri, podirajo se bogata mesta; kar je s trudom v stoletjih postavila človeška spretnost se ruši na mah:

miliarde vrednosti se pogrezajo z ogromnimi ladjami na dno morja, se rušijo pod udarci težkih topovih krogel. Besno sovraštvo, ki se je razpaslo po državah, katere nam stoje nasproti, divja brez mere, surovo, brezsrčno.

Tu imate, svobodomiselnici, moč svoje omike in svoje izobrazbe, tu glejte, kako zmaguje kultura brez vere in brez Boga. Oj, danes ne boste preslepili nikogar več. Krvavi ples, ki mu tuli za godbo divji grom in žvenket sabelj in pušk in vzdihovanje umirajočih in ranjenih in solze, ki jih pretakajo matere in žene, neveste in otroci pričajo, da s samo zunanjo omiko, da s samo učnostjo in izobrazbo ni nič, da je treba za človeka neizmerno več, nego kar mu daje blesteči napredek, da je zanj potrebna moč, ki mu dviga dušo k Bogu, ki mu krepi k slabemu nagnjeno vojo, ki mu blaži strastem udano srce, in da je ta moč samo vera, ki jo ohranja in razširja cerkev pod vodstvom svojega vidnega poglavarja.

Učen je svet, pa pozabil je na prvo učenost, na šest resnic, omikan je in natorne postave pozna, pa izgubil je iz spomina najvažnejše postave, ki jih je dal Bog ljudem v desetih zapovedih in Cerkev v svojih ukazih in vodilih. Zato mu pa učenost in omika nič ne pomagata! Brez vere govori samo sila, in samo pest besedo in najomikanejše države se ne morejo drugače razumeti med seboj, nego s krvavim neizprosni bojem. Komaj moremo razumeti to neizrečno propalost, ki se nam kaže v sedanjih vojski. Srbska vlada s svojim kraljem »po morilski milosti«, kakor je tako resnično rekel naš dr. Šušteršič, je zapisala divji umor med sredstva za svoje namene. In temu divjaku pomagajo Rus in Francoz, Anglež in Japonec.

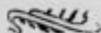
Ob tem času čutimo vsi še mnogo bolj, kaj nam je dal naš Odrašnik s papežem. V Benediktu XV. imamo varha krščanskih resnic in krščanskih zapovedi, ki veljajo za vse, kralje in podložnike, izobražence in neuke. To, kar je učil Kristus, učil on in narodi, ki ga ne poslušajo, zaidejo in — propadajo.

S priprosto, otroško udanostjo se klanja naš narod novemu papežu; v njem časti Kristovega namestnika in s tisto zvestobo, ki se je ž njo, odkar mu je prisvetila luč prave vere, držal Petrovih naslednikov v prošlih stoletjih, se bo držal tudi Benedikta XV. Zato je pa zvest svoji domovini in svojemu vladarju. Svoje sinove je poslal v krvave boje po pravico in mir, v zavesti, da je tako prav, da drugače biti ne more, biti ne sme.

Vihar izčisti ozračje, razjasni razgled po svetu; tudi sedanji vihar bo izčistil mnogo smrdljive sopare, ki se je vlačila med nami in izbrisal marsikomu zaslepljeno oko, da bo zopet jasno videl pred se, krog sebe in nad seboj in ločil resnico od laži, pravico od krivice, prijatelje od sovražnikov.

Na Petrovo skalo zaupamo. Zato pa tudi zaupamo, da Bog ne bo zapustil edine res katoliške države v Evropi.

naše Avstrije. Rajni, sveto pokojni Pij X. je s preroškim duhom napovedoval v ti vojski zmago nad svobodomiselnim framonstvom. Pred 150 leti je Benedikt XIV. v framonih pokazal svetu sovražnike resnice in pravice in jim je napovedal vojsko. Njegovo ime si je izbral sedanji papež. Bog daj, da se uresniči beseda Pija X. in naj Benedikt XV. dočaka dobo, ko bo svobodomiselno framonstvo in z njim združeni nesirpni razkolni vshod premagano in se zživi zopet vera in osvobodit in razširi Kristova cerkev!

Svetovna vojska.

VELIKANSKI BOJL V NAJHUJSEM OGNJU.

Prejšnje tedne je bila pozornost obrnjena na boje med Nemci in Francozi, ki so se morali pred nemškimi armadami na celi črti umikati. Zadnjih 12 dni pa je cel svet obrnjen na severno avstrijsko mejo, kjer se bijejo boji, kakršnih svet še ni videl, med Avstrijci in Rusi. Na nad 400 kilometrov dolgi črti stoji v boju dva milijona avstrijskih in ruskih vojakov, ki se bore med seboj že 12 dni.

En del avstrijske armade prodira proti Lublinu zmagoslavno. Ta armada je prestala svoj vojni krst v zmagoslavni bitki pri Krasniku, o kateri smo poročali pretekli teden. Sedaj prodira in zmaguje naprej.

Druga armada, katero vodi prejšnji vojni minister Auffenberg, pa je bila velikanski boj v Rusko Poljski pri Kumarovu, kjer je istotako slavno zmagala in vjela velikansko število Rusov. Tudi ta armada prodira sedaj naprej.

V zahodni Galiciji pa se je posrečilo prodreti Rusom čez mejo in naša armada je zbrana krog mesta Lvova, kjer uspešno odbija napade Rusov. Iz poročil je povzeti, da je zbral sovražnik najmočnejše svoje sile na tem mestu in da mu je mnogo na tem, da si napravi skozi vzhodno Galicijo pot v Avstrijo.

Iz poročil, ki prihajajo iz vojnega stana, upamo lahko, da se mu to ne bo posrečilo. Poročila pravijo, da je razpoloženje v naši armadi povsod izborna.

Ti boji so po svoji obsežnosti in po številu vojakov največji, kar jih pomni svet.

Za nas je zanimivo tudi to, da so se v teh bojih, v hudem ognju borili tudi slovenski fantje, o katerih pravijo ustna in pismena poročila, da so se borili kot levi in so poveljniki polni hvale o njih.

Tudi nemška armada, ki stoji proti Rusom, je zmagala v velikih bojih in poglala sovražnika daleč v Rusko Poljsko nazaj.

Velikanski boji! Veliko mrtvecev in vjetnikov, pa tudi velike zmage.

Francozom gre slaba. Nemška armada že koraka proti srcu francoske dežele, proti Parizu. Francoska vlada se je vsled tega preselila iz Pariza.

O naših bojih proti Srbom in Črnogorcem ni došlo nič posebnih poročil. Kolikor vemo, je, da stoji tam doli stvar za nas dobro.

Na morju se ni prišlo nikjer do kakšnih posebnih bojev. Angleži menda čaka, da bi jim šli Nemci na limanice.

Na Balkanu se bliska in se lahko vsak trenutek vname.

Zdi se pa, da čaka sedaj cel svet, kako bo izpadel boj Avstrijev in Nemcev proti Rusom, in da je od tega boja odvisen razvoj nadaljnjih stvari.

Odločitev v tem boju mora kmalu pasti. Pričakujemo jo upopolni in srčni in ne dajmo se zbegati od poročil, ki jih trosijo nekateri z zlobnim namenom, drugi v prevelikem strahu in lahkomišljenosti.

Bog je z nami in ne bo zapustil naših vojakov! Še vedno je zmagala pravica in resnica nad krivico in lažjo!

AVSTRIJI PRIJAZNE DRŽAVE.

Nemčija. Nemški cesar Viljem je odložil naslov angleškega feldmaršala in admirala. — Nemški generalni štab pravi, da ni v svojem poročilu zamolčal niti enega poraza nemške armade, temveč natančno poročal o zmagah in porazih. Izgube sovražnikove so v vseh bojih večje kot izgube nemške armade. — Prusko vojno ministrstvo je naznanilo, da je vojakov sedaj dovolj in da se prostovoljci več ne sprejemajo.

Italija. Kakor poizve laški list »Lombardia«, je italijanska vlada v sporazumu z ostalima dvema trozveznima državama vložila resen ugovor radi angleških vojaških odredb v Egiptu in naznanila angleški vladi, da bo Italija z ozirom na svojo nevtraliteto prejkoslej zahtevala za svoje trgoške in vojne ladje proste potne liste v angleških vodah in pristaniščih. — Italija ne more dopustiti proglašitve Egipta kot angleško kolonijo in da bo prisiljena s tem k protiodredbam zoper svojo voljo. — Ako se ta poročila uresničijo, tedaj bo na vsak način Italija opustila svojo nevtraliteto in se postavila na stran svojih zaveznikov. — Francija je ponudila Italiji milijardno posojilo pod zelo ugodnimi pogoji. Italija je posojilo odklonila.

POLJAKI.

Avstrijsko - Poljska. Legije poljskih prostovoljcev se z dovoljenjem višjega poveljstva c. in kr. armade hitro sestavljajo. Glavni postajališči legij sta v Krakovu in Lvovu. Poljski listi poročajo o 40.000 prostovoljcih. Obe glavni mesti in druga galiska mesta so že dovolila velike vsote za legije. Ob prvi prostovoljni zbirki so zbrali poleg denarja tudi zlata in dragocenosti za 2676 kg. Zlato so stopili, dragocene kamne prodajo pozneje. Cenitve so izvedli strokovnjaki. Prostovoljce opremijo s potrebnimi stvarmi, orožje jim dá armada. Ker se priglajajo tudi zelo mladi ljudje ter celo ženske in otroci za vojsko proti Rusom, je poveljstvo ukazalo, da se sprejmejo samo mladeniči, ki so vsaj 17 let stari.

Rusko-Poljska. Časopisi poročajo, da je v Varšavi izbruhnila kolera. Bajje je obolelo že nad 100 oseb.

AVSTRIJI SOVRAŽNE DRŽAVE.

Rusija. Položaj v Peterburgu postaja vedno resnejši. Oblasti so izgubile popolnoma glavo. Takoj, ko je izbruhnila vojska, so pričeli pošiljati državne denarje v notranjo deželo, ker se peterburškega ljudstva nič manj ne boje, kakor nemškega vpada v Kronstadt. V Peterburgu so zelo nevoljni, ker je francoski generalni štab začetkoma popolnoma zamolčal ruski vladi poraze francoske armade in jih pozneje le počasi in zavito priznal. Ruskemu poslaniku v Parizu, Izvolskemu, očitajo pristranost in kratkovidnost, češ, da je rusko vlado o silah Francije napačno poučil. Mobilizacija v Peterburgu je pokazala, da oblasti niso bile zanjo pripravljene. Po cestah v Peterburgu je vse polno delavskih ženâ in otrok, ki stradajo. — Znanega agitatorja za Veliko Rusijo grofa Bobrinskega je napadel z revolverjem ukrajinski dijak iz Kijeva. Grof je ranjen, toda ne smrtonovarno. — V Petrogradu se boje nemških zrakoplovov, zato so celo na glavni cerkvi postavili topove. — Na Kavkazu se vstaja nadaljuje. Posebno veliki nemiri so bili v Odesi, Sevastopolju in v Batumu.

Francija. Iz pariških listov, ki prihajajo preko Rima, se izve, da je generalissimus francoske armade, šef cele francoske armade odstopil. Kot vzrok navaja slabo skupno delovanje generalov. — Vnaniji francoski minister je pisal v svojem listu: Resnica je, da hoče sovražnik naše levo krilo objeti, dosedaj seveda brezuspešno. Pariz sam je nepremagljiv, če se vse stori k njegovi obrambi. Ljudstvo še ni premagano, če se bo skupaj vzelo. Če ne, bo postala Francija nemška dežela, senca brez duše! — V četrtek je došlo poročilo: Vlada je izdala na prebivalstvo oklic, v katerem pravi, da bo vojsko na vseh straneh nadaljevala. Zato da zapušča Pariz in si poišče nov sedež izven Pariza. — Francoska vlada je dobila od tvrdke J. P. Morgan v New Yorku posojilo v znesku 100 milijonov dolarjev ali 500 milijonov frankov. Cela svota bo ostala v Ameriki in se uporabi izključno za akupžita. Ravnotista tvrdka je tudi oktobra meseca 1870 posodila takratni francoski vladi 50 milijonov dolarjev ali 250 milijonov frankov, ki so je odplačali v 34. letih. — Francoska vlada se je iz Pariza preselila v Bourdeaux (Bordo). Izdala je pred odhodom oklic na ljudstvo. V tem oklicu francoska vlada deloma priznava poraze svojih armad, obenem pa nečuvno slepi svoje prebivalstvo. Seveda ji tudi tako postopanje ne bo prav nič pomagalo. Nemci se čimbolj bližajo Parizu, s seboj pa vozijo tudi znane velikane, topove, katerim se ne more upirati nobena, še tako močno utrjena trdnjava.

Anglija. Angleško časopisje priznava sedaj, da so angleške izgube velike. Veliko polkov in velik del častnikov je izgubljenih. — Moratorij so na Angleškem podaljšali za en mesec. — Največja slabost Anglije obstoji v tem, da je navezana na uvoz živil iz drugih držav, ker sama tako malo živil doma pridelava. Vrednost živil, ki je uvaža, znaša na leto 5500 milijonov mark, in od tega odpade na lastne angleške kolonije komaj ena tretjina te vrednosti. — Anglija misli zaplesti Nemčijo v

velik, dolgotrajen gospodarski boj, v katerem jo misli uničiti, zato pa potrebuje velike mornarice, ki mora ostati kolikor mogoče nedotaknjena. Misli, da bo nemška mornarica tako nespametna, da bo prišla k angleškemu obrežju in se spustila v boj. Nemci ne bodo Angležem ter prijaznosti izkazali. Angleži računajo na to, da bi nemško mornarico uničili in se potem ob sklepanju miru sklicevali na svoje močno brodoge, da bi tako odtehtali poraze Francozov na kopnem. Ampak Nemci to dobro vedo in zato bodo tudi sami to pot hodili. — Avstrijci, ki so na Angleškem in niso mogli domov, poročajo, da Angleži ž njimi dobro postopajo. — V angleški zbornici je prišlo do burnih prizorov, ko se je 4. t. m. obravnavalo vprašanje Irske. Pravijo, da so bili prizori taki, da če bi se še ponovili, bi bili hujši kot izgubljena bitka. — Anglija v sedanji vojski ne more pokazati niti enega koraka naprej.

Srbija. V Belgradu je lakota. Sodrgra pleni. Iz Zemunu so v Belgrad opazovali poulične boje, ki so bili v nedeljo najhujši. Iz belgrajskih cest je bilo slišati pokanje pušk. V Belgradu primanjkuje specerij-skega blaga in soli. Že v vojski s Turki je primanjkovalo soli. Sodi se, da je Rumunija Srbiji dopošiljavanje soli ustavila. — Predlog ruske vlade, naj Srbija vrne Bolgariji del Makedonije, da bi Bolgarija pomagala, je srbska vlada odklonila.

BALKANSKE DRŽAVE.

Rumunija. Vojne priprave se nadaljujejo. Pod orožje so pozvali tudi letos potrjene vojaške novince. Mobilizacija se v najlepšem redu vrši. Meja proti Ogrski ni zasedena. Pri Galacu je izliv Donave in v Črnem morju pristanišče Konstance zatvorjeno. — Vlada je ukazala, da se vladni in mestni arhivi prepeljejo iz Konstance v Medjirejo. Konstanca se utrjuje.

Turčija. Po zaupnih poročilih iz Cari-grada je prepojeno prebivalstvo sovraštva proti trojnemu sporazumu. Pred angleškim poslanilstvom je pred kratkim turška častniška patrolja odstranila brezžično postajo. Angleže, Ruse in Francoze sramote in izzivajo na cestah. Turške vojaške priprave so v toliko napredovale, da se lahko že ta teden računa z izbruhom vojske. Proti Kavkazu je zbranih nad 120.000 Turkov. V Cariograd se tudi poroča, da se pripravljajo velika, splošna vstaja mohamedancev proti Angležem v Indiji.

Grška. Grška vlada je vsled posredovanja neke sosedne velesile prepovedala novačenje prostovoljcev za srbsko armado. Dva oddelka grških prostovoljcev, okroglo 4000 mož, sta se morala vrniti, v kolikor že niso prekoračili meje. — Pravijo, da je iz Bolgarije v svet poslana vest, da se zbirajo v Bitolju arnavine in grške vojaške čete preoblečene, popolnoma napačna. Srbske Makedonije ni prestopil niti en sam grški vojak. — Bolgarski listi sodijo, da bi posegli Grki v vojsko le, če bi Turki ali Bolgari proti Grški mobilizirali. Če bi se pa Bolgarija sama s Srbijo vojskovala, Grška ni dolžna, da bi Srbiji pomagala. Tudi ni dolžna pomagati Turčiji, ako bi se ta vojskovala z Rusijo. Laški listi pa poročajo, da je možnost vojske med Turčijo in Grško vedno večja.

Bolgarija. Ruski poslanik Savinski je vplival na bolgarsko vlado, da bi izjavila svojo nevtralnost in je ponudil Bolgariji za izjavo nevtralnosti mejo Midijska—Enos ali vsaj meje določene Bolgariji po pogodbi v San Stefanu. Bolgarska vlada je pa odklonila vse predloge, ker je Savinski tudi zahteval, naj se dovoli Rusom tudi prehod skozi Bolgarijo.

Albanija. Čudna dežela to! Prejšni teden so stvari še tako stale, da je bilo upanje, da bo vendarle mir. Dne 3. t. m. pa je albanski knez Wied zapustil deželo in se odpeljal z ženo v Benetke. S tem je konec njegovega vladovanja, ki je prizadevalo toliko preglavic in skrbi, da bi nastala kmalu radi Albanije svetovna vojska. V Albaniji je ostala sedaj samo še kontrolna komisija evropskih velesil, ki bo morala stvari urediti. Poroča se, da je znani Essad paša zopet stopil na površje. Sedaj obiskuje dvore balkanskih držav in se razgovarja o bodočnosti Albanije. Morda bo šla pšenica zanj sedaj bolj v klasje.

DRŽAVE V DRUGIH DELIH SVETA.

Amerika. Predsednik Zedinjenih držav, Wilson, je uradno proglašil, da so Zedinjene države v vojski med Japonsko na eni in Avstrijo in Nemčijo na drugi strani nevtralne.

Afrika. Laški listi poročajo, da se nameravajo Arabci v Egiptu upreti. Angleži grade ob obrežju Rdečega morja utrdbe.

Kitajska. Kitajska je odklonila ponudbo Japonske, da bi zatrla vsak nered, ki bi na Kitajskem nastal za časa evropske vojne.

Japonska. Angleže zelo skrbi, ker Japonci hlepe po Novi Gvineji in po drugih nemških kolonijah. Angleški, osobito avstralski politiki, zahtevajo, naj Angleži pred Japonci nemške kolonije zasedejo.

O dogodkih na bojiščih.

PROTI SRBOM!

Avstrija—Srbija.

Sreda, 2. septembra 1914.

Na srbskem bojišču je položaj neizpremenjen. Po Donavi pošiljajo Rusi Srbiji orožje. — Srbska vlada uradno naznanja, da je v bitki pred Valjevom padlo 17 tisoč Srbov. — Stari kraljevi grad v Belgradu gori.

Nedelja, 6. septembra 1914.

Makedonski vojaki, ki so jih imeli Srbi ob Drini, so prešli k avstrijskim četam, ne da bi streljali. — Pred Belgradom vlada mir že več tednov. Splošno se sodi, da so Srbi po zadnjih bojih utrjeni.

Avstrija—Črnogora.

Ponedeljek, 31. avgusta 1914.

Včeraj popoldne došli listi potrjujejo poročila, da na avstrijskih tleh ni nobenega črnogorskega vojaka. Naši vojaki so Črnogorce, ki so udrli na avstrijska tla in zasedli orožniško postajo Gad in Uvac, pregnali v petih dneh in

šli 15 kilometrov daleč na črnogorsko ozemlje, nakar je prišlo povelje, naj zavzamejo postojanke ob meji. Naši vojniki so zaplenili mnogo municije.

Sreda, 2. septembra 1914.

Črnogorski armadi poveljuje ruski general Potapov. Podpirajo ga francoski in ruski častniki.

Petek, 4. septembra 1914.

Na balkanskem bojišču je napadla pod poveljstvom generalmajorja Pon-graca tretja gorska brigada, ki je že prej enkrat izvršila drzen upad v divjo, vojaško Črnogoro, pred nekaj dnevi iznova na obmejnih višinah pri Bileči stoječe Črnogorce. Vrgla je nazaj mnogoštevilnejše sovražne sile po večdnev-nih hrabrih napadih, vzela sovražniku tudi težke topove in s tem drznim napadom oprostila od Črnogorcev ogroženo obmejno trdnjavo.

PROTI RUSOM!

Avstrija—Rusija.

Ponedeljek, 31. avgusta 1914.

Armada je 23. in 24. avgusta v bitki pri Krasniku, Polihni in Goraju silajno prestala svoj krst v ognju. Vsi korri so vsled neustrašenosti krdel sovražnika prisilili, da se je bežeč umaknil. Boji trajajo z nezmanjšano silo dalje. Vzhodno od armade pod poveljstvom Dankla, ki kljub utrjenim sovražnikom postojankam neumorno prodira proti Lublinu, so pričele posebno naše čete, ki so med Vieprzem in Bugom udrle v Rusijo, 28. avgusta napad na rusko armado, ki je došla od Kolma. Nato so se razvili po bitki pri Krasniku nadaljnji trdovratni, za naše bojaželjne čete zmagoviti boji pri Zamostju severovzhodno od Tomaževa. V boj so posegle posebno naše čete, ki so udrle pri Belzeru v rusko ozemlje. V teh bojih je bilo prav tako, kakor v bitki pri Krasniku, vjetih na tisoč Rusov.

Torek, 1. septembra 1914.

Naši napadi vzhodno od Visle zavzemajo čezdalje širšo črto. Armada generala Dankla stoji južno od črte Lublin—Grubieszov. Glavna odločitev se pričakuje vsak trenutek. Ta zmaga bo omogočila Danklu, da pride za hrbet ruskemu središču, vsled česar bo prišel velik del sovražne moči v nevarnost, da jo naši obkolijo.

Sreda, 2. septembra 1914.

Iz Lvova se poroča, da so se jugovzhodno od Lvova borile naše čete z rusko armado in jo pognale v beg. 8000 Rusov je obležalo na bojnem polju, 3000 mož in ves štab so pa naši vjeli. Dosedaj je vjetih 15.000 ruskih vojakov in častnikov.

Iz Krakova poročajo: Avstrijske čete zasledujejo Ruse, ki beže proti Lublinu. Rusi so imeli velikanske izgube. Avstrijske čete so vjele več tisoč Rusov, zarubile 2 zastavi, več topov in strojnih pušk, kakor tudi ogromne množine municije. Avstrijska kavalerija zasleduje

Ruse, ki v strahu beže, in jim prizadeva velikanske izgube. Zdi se, da Avstrijci kmalu zasedejo Lublin.

Četrtek, 3. septembra 1914.

Velikansko vojno silo, kakor jo dosedaj ne pozna zgodovina, je Rusija spravila na noge. Proti Avstriji in Nemčiji stoji nad dva milijone ruskih vojakov. — Teden dni trajajoča bitka med Zamostjem in Tišovcem, ki se je bila med Avstrijci in Rusi, se je končala s popolno zmago armade avstrijskega generala Auffenberga. Vjete so cele čete ruskih vojakov in vzeti Rusom nad 160 topov. Rusi beže nazaj čez reko Bug. Tudi armada generala Dankla, ki napada Lublin, žanje neprenehoma vsphe. Sovražnik je posebno močan v Vzhodni Galiciji.

Petek, 4. septembra 1914.

Auffenbergova in nadvojvode Jožefa Ferdinanda armada sta skušala obkoliti močnega sovražnika, iz česar je nastal boj pri Komarovu. Armada je stala v črti Przevodom-Grodek-Česniki-Vielaca. Na ruski strani so posegle no-

ka. Višek so dosegli boji pri Komarovu. Rusi so napeli vse svoje sile, pa so bili kljub temu obkoljeni. Auffenberg je preprečil skupno delovanje ruskih čet. Boj pri Komarovu je bil zato tako dolgo trajen, ker so se Rusi obupno borili za močnimi utrdami in ker je bilo ozemlje zelo peščeno in močvirnato. Šele osmi dan boja so bili Rusi popolnoma premagani. Naši so vjeli v tem boju nad 15.000 Rusov.

Tudi armada, ki se bori v Galiciji, krog Lvova, se drži dobro, čeprav je sovražnik v veliki premoči.

Nedelja, 6. septembra 1914.

Armada Auffenberga izkorišča svojo zmago pri Komarovu in neprestano zasleduje sovražnika ter žanje od ure do ure nove uspehe. — Danklova armada nadaljuje napad na Lublin. — V vzhodni Galiciji se včeraj niso vršili boji.

Nemčija—Rusija.

Ponedeljek, 31. avgusta 1914.

V velikih bojih, v katerih je bila poražena ruska armada v vzhodni Pru-

General vit. Auffenberg. — Fml. Dankl.

ve čete vmes, ki so prišle iz Krilova in Grubiecsova. Sovražnik je izkušal prodreti naše črte, naša armada pa ga je skušala obkoliti. Pri Komarovu so prišli Rusi v veliko nevarnost, zato so se pričeli umikati, vendar pa so se ubranili, da bi jih armadi Auffenberga in nadvojvode Jožefa Ferdinanda obkolili. Vendar sta ti dve armadi v vseh bojih popolnoma zmagali. Komarov in višine južno do kraja Tiscove so bile zavzete. Nadvojvode je prodril do Starčijevega sela.

Med temi boji je Danklova armada v drugi bitki pri Nidrzvici zmagala, pritegnila nase tudi naše čete, ki so prodrali z zahodnega brega Visle. Vsa ta vojna sila je potem prodirala do Lublina. Istočasno so se vršili hudi boji v vzhodni Galiciji, kjer mora braniti naša armada pot sovražniku do Lvova. Naše čete so se umaknile do Mikolajeva, 30 km južno od Lvova.

Sobota, 5. septembra 1914.

Napad na Lublin se nadaljuje. Auffenbergova armada zasleduje sovražni-

Sreda, 2. septembra 1914.

Veliki generalni štab poroča: Po nadaljnjih obvestilih je število vjetnikov v bitki pri Tilgenburgu in Ortelsburgu (glej ponedeljek) bilo še večje, kakor je bilo dozdaj znano. Vjetih je 70.000 mož, med njimi 300 častnikov. Ves ruski artiljerijski material je bil uničen.

Petek, 4. septembra 1914.

Nemška vojska je v bitki pri Tanenburgu zaplenila 516 ruskih topov.

Sobota, 5. septembra 1914.

V zadnjih bojih so bili trije ruski armadni zbori popolnoma uničeni. Samih ruskih vjetnikov imajo Nemci sedaj krog 90.000. Nemška armada prodira naprej.

PROTI FRANCOZOM!

Nemčija — Francija — Belgija — Anglija.

Torek, 1. septembra 1914.

V nedeljo, 30. pr. m., popoldne krog pol dveh se je pojavil nad Parizom v višini 2000 metrov nemški zrakoplov in vrgel bombo, ki je padla na tla na cesti blizu vojaške bolnišnice sv. Martina. Dve ženski sta bili težko ranjeni. Iz zrakoplova je bila vržena tudi nemška zastava s pismom nekega poročnika, ki slove: »Nemška armada stoji pred Parizom!« in konča z besedami: »Ne preostaja vam drugega, nego da se udaste.« V Parizu je vse mrtvo, mesto luči je spremenjeno v temo. Pred 14 dnevi so še Francozi navdušeno zahtevali vrnitev Alzacije in Lotaringije, sedaj pa vlada splošna poparjenost. Za obrt in trgovino se nihče ne zanima, le za vojna poročila. Poročilo o porazu pri Charleroi (Šarlroua) je napravil grozen vtis, v Pariz pobegli Belgijci zdihujejo, da so jih Angleži in Francozi pustili na cedilu. Vse za zapira v hiše, trgovine so zaprte. Ponoči delujejo na Eiffelovem stolpu metalci svetlobe, ker se boje napada nemških zrakoplovov. Tudi vlada je že izgubila pogum. Namigujejo ji že, da bo stal mir mnogo, mnogo denarja in morda tudi kako kolonijo, n. pr. Maroko. Nihče ni resno upal, da bodo Nemci poraženi, toda vsi so pričakovali pomoči od Rusije, ta je pa predaleč in ji tudi sami že slaba prede. Le še malo dni in Pariz bo ločen od ostalega sveta. Ne bo več preteklo mnogo časa, ko bodo Francozi prisiljeni prositi Nemce za mir, ki bo pa zelo dragocen.

Četrtek, 3. septembra 1914.

Nemci so dospeli v Compiègne (Kompjenž), ki leži v dolini Oise, 60 kilometrov od Pariza. To je majhno mesto, bivše letovišče francoskih kraljev. — Srednje čete francoske armade, približno 10 armadnih zborov, so nemške čete med Reimsom in Verdunom vrgle nazaj. Nemški cesar je bil med bojem navzoč pri armadi in je ostal čez noč sredi vojakov. — Trdnjava Givet je padla. To zavzetje je važno zato, ker je ta trdnjava tvorila zadnjo zapreko za hrbtom armade, ki ji poveljuje vojvo-

da Virtemberski. Zdaj ima ta armada prosto pot iz Namurja in Litiha skozi dolino Mas. — Tudi trdnjavo Lille so Francozi zapustili. — V okolici francoske trdnjave Belfort se bijejo veliki boji. — Belgijci so izpraznilo mesto Mehlen, ki leži severno od Bruslja na polovici pota do Antverpna.

Sobota, 3. septembra 1914.

Pri zavzetju trdnjave Givet in Namurja je sodelovala v boju tudi avstrijska težka baterija. Mnogo slovenskih fantov topničarjev (med njimi naši Orli) se bije z Nemci pred trdnjavami v Belgiji. Nemške čete so brez bojev zasedle Reims v Franciji, kjer so dobili velikanski vojni plen. (Reims je francoska trdnjava, v tem mestu so izdelovali mnogo šampanjca.)

Nedelja, 6. septembra 1914.

Francozi vojaki so ustrelili svojega generala Persina, ker je prepozno pripeljal svojo vojsko, 200.000 vojakov pred trdnjavo Namur, katero so Nemci zavzeli. — Francozi so zapustili mesto Rouen, ki leži severozahodno od Pariza v smeri proti znanemu pristanišču Havre. Je važno trgovsko mesto.

NA MORJU.

Nemčija—Anglija.

Prišlo je poročilo, da je angleška križarica »Highfyer« potopila veliki krasni nemški brzoparnik »Kaiser Wilhelm der Grosse« (»Cesar Viljem Veliki«), ki je bil spremenjen v pomožno križarico. »Kaiser Wilhelm der Grosse« je bil zasidran v nevtralni španski luki Río del Oro, kljub temu je angleška križarica ga potopila. S tem so Angleži vnovič kršili mednarodno pravo. Nemčija bo protestirala. — Iz Londona se poroča: Blizu New Castla sta zadela dva velika angleška parnika na plavajoče mine, ki jih je razstrela »Königin Luise« (prvi nemški parnik, ki se je v boju z Angleži, kakor smo svoječasno poročali, potopil). Oba parnika sta se potopila. Utonilo je pet mož, 11 jih je bilo ranjenih. Nadalje se je potopil angleški parnik »Ena«, ki je nasedel na mino in se je potopil. Nadalje sta se potopila v Severnem morju norveški parnik »Gottfield« in danski parnik »Skulisagedi«. — Angleški listi potrjujejo, da je več angleških trgovskih ladij potopljenih; napadle so jih nemške križarice.

Avstrija—Francija.

Dne 1. septembra ob 9. uri zjutraj se je pojavilo na veliki daljavi pred vhomom v kotorsko luko francosko sredozemsko morskoro brodovje, obstoječe iz 16 velikih enot (klopnice in križarice) in velikega števila torpedovk. Francosko bojno brodovje je oddalo 40 strelav močnega kalibra na zastareli fort na vrhu d'Ostro, ne da bi ondotne utrdbe kaj poškodovalo. Od posadke so bili trije možje lahko ranjeni. Nato je plulo francosko brodovje nekaj časa v severozahodni smeri in se je nato obrnilo proti jugu, navidezno kakor bi Adrijozopet zapustilo,

Dom in svet.

Knezoškof ljubljanski dr. Ant. B. Jeglič je skupno s kapituljem, vsemi duhovniki brzojavil sledeče v Rim: Sv. Očetu Benediktu Rim. Škof ljubljanski se skupno s kapituljem, vsemi duhovniki in z ljudstvom božji Previdnosti za novega papeža zahvaljuje; kot namestniku Kristusovemu mu obljubi popolno odkritosrčno pokorščino in vsestransko udanost; za njegovo zdravje in za srečno vladanje Cerkve mu po Devici Mariji od Srca Jezusovega prosi prav obilne pomoči božje in prosi apostolski blagoslov za vso škofijo. V Ljubljani, 4. septembra 1914. Anton Bonaventura, škof.

Došel je sledeči odgovor: Rim, 6. septembra 1914. Sveti Oče so radi sprejeli čestitke sinovske udanosti in iz celega srca blagoslove Vas, duhovnike in ljudstvo Vaše škofije. Kard. Ferrata.

+ Odgovor iz Rima na čestitko kranjske dežele novemu papežu. Deželni glavar dr. Ivan Šusteršič je prejel sledečo brzojavko: »Njegova svetost papež Benedikt XV. je izraz Vaše vdanosti in zvestobe vzel z veseljem na znanje in Vam pošilja svoj papeški blagoslov. — Scapinelli, papežev nuncij na Dunaju.

Razburjive novice o porazih naše armade, ki se bori proti Rusom in o padlih slovenskih vojakihi so bile razširjene pretekli teden po naših mestih in na deželi. Kolikor moremo iz došlih nam tozadevnih vprašanj sklepati, morajo biti v nekaterih krajih cele fabrike, v katerih se kuhajo taka poročila in delajo iz muh sloni. Vse pa z namenom, da bi se ljudstvo razburilo. Ljudem, navadno so to mestni in tržiški postopači, ki razširjajo zlasti radi med kmečkimi ljudstvom take stvari, se kar iz obraza bere, kakšna slast jim je, širiti laži, v katere sami ne verujejo. Lopovi se ne zavedajo, koliko gorja, solz in bolesti provzročajo s tem. Mi moremo naše ljudstvo samo svariti, da naj ne veruje takim govoricam in naj jih potem v razburjenju še samo ne razširja dalje. Iz poročil našega lista bo izvedelo resnico. Saj ni nobenega vzroka prikrivati, kar zvemo iz uradnih poročil. Na to mora biti pa tudi vsak pripravljen, da vojska ne prinaša samo zmag, temveč zahteva tudi izgube. Boljše kot preveč nepotrebne govorniti je moliti za vse naše, ki se bijejo junaško in zmagoslavno, kakor poročajo iz vojsk. Vsi, ki so ranjeni, pa še niso mrtvi in z ranjenci se prav lepo postopa od strani »Rdečega križa«. Torej mir in pamet!

Vsem onim, ki žele dobiti natančnejših poročil o svojih v vojski, priporočamo, da prečitajo tozadevno navodilo, ki smo je pod zaglavjem »V poduk ljudstvu« priobčili v 34. številki našega lista z dne 20. pr. mes.

Velikansko procesijo v zahvalo za dobljene zmage in v prošnjo za vojskujoče se vojake je vodil preteklo nedeljo presvitli knez-škof ljubljanski od stolnice v Ljubljani na Kongresni trg, kjer

so se pele litanije in moile molitve, potem pa nazaj v stolnico, kjer je bil blagoslov z Najsvetejšim. Spreved je bil tako dolg, da seje pomikal po ljubljanskih ulicah dobro poldrugo uro.

Po deželi se tudi zelo veliko moli za vojake in srečen izid vojske v cerkvah in v družinah. Z Gorenjske se poroča, da je bilo na praznik dne 8. t. m. prirejenih več procesij.

Novi grobovi. Na Vrhniki je umrlo oče monsignora v Sarajevu Karola Cankarja in pisatelja Ivan Cankar. — Na srbskem bojišču je padel rezervni kadet 11. pešpolka Franc Požlep, rojen Ljubljancan. Pokojni je bil delavni član kat. akad. društva »Danica«.

Umeščen je bil v torek, dne 1. t. m., v ljubljanski katedrali kanonikom vlč. g. I. Nadraha, doslej spiritual in katehet v škofjeloškem uršulinskem samostanu.

Slovenec dr. Zdešar zaprt v Franciji. Tujcem, ki so ob izbruhu vojske bili na Francoskem ali so pozneje došli na francoska tla, se ne godi posebno dobro. Posebno piko pa imajo Francozi na Avstrijce. Znani slovenski pisatelj, profesor dr. Anton Zdešar iz Ljubljane, ki je jako dobro znan čitateljem »Glasnika najsvetejših Src«, se je pred izbruhom vojske mudil na Francoskem, od koder je pa vendar srečno ušel v Barcelono na Špansko. V nedeljo, dne 23. avgusta, sta se odpeljala dr. Zdešar in nadzornik avstrijske misijonske pokrajine na laški ladji iz Barcelone v Genovo. Ko je ladja med potjo pristala v francoski luki Marzelj, so morali vsi potniki izstopiti in so jih na zelo surov način preiskali. Našega dr. Zdešarja, četudi je imel vse potne listine lepo v redu, so Francozi z drugimi 71 »nevarnimi« potniki vred zaprli v kaznilnico trdnjave Chateau d'If. Omenjenega nadzornika, ki je spremljal dr. Zdešarja, so pa pustili Francozi naprej. Gospod je v Ljubljani izstopil in pripovedoval, kako neotesano je postopanje Francozov.

Prvi ranjenci s severa v Ljubljani. V Ljubljano se je v sredo, dne 2. t. m., ob 3. uri ponoči pripeljalo nekaj ranjencev s severnega bojišča, med njimi četovodja domobranskega pešpolka št. 27, paznik deželne prisilne delavnice J. Pirca, ki je ranjen v levo roko od šrapnela, ki mu je odtrgal velik kos mišičevja. Ranjenec pripoveduje, da ruska infanterija jako slabo, visoko strelja. S Pircem sta se pripeljala tudi dva Laha in en Šlezijec.

Ranjenci v Ljubljani. V nedeljo so pripeljali mnogo ranjenih vojakov s severnih bojišč v Ljubljano, Slovence, Čeha, Madžare in tudi par Rusov. Istotako v ponedeljek. V Ljubljani je dosedaj pripravljenih za ranjence 2996 postelj. Za strežbo ranjencem so poklicali tudi 34 gg. bogoslovcev.

Poveljnik 17. pešpolka ranjen. Dunajski časopisi poročajo, da so pripeljali med ranjenci s severnega bojišča na Dunaj poveljnika 17. pešpolka polkovnika Adolfa barona Stillfrieda

pl. Rathenitz. Šrapnel ga je ranil na desni roki. Z njim so pripeljali tudi polkovnega adjutanta Tomaža Klimanna.

Boji tretjega armadnega zbora. O bojih 3. armadnega zbora prinašajo listi sledeče pismo nekega vojaka: Kar smo doživeli 26. avgusta, to bo osamljeno v vojni zgodovini. Po tridnevnem korakanju in le z malimi odmori smo zadeli na sovražnika, katerega fronta je bila dolga 70 do 80 km. Naš celi zbor se je postavil v strelsko črto in pričel ob 8. uri zjutraj streljati ter je streljal do noči. Sovražnikova artiljerija je streljala zelo dobro, posebno s šrapneli. Ruska infanterija se je obnašala zelo nemožato. Naše izgube niso ravno neznahtne. Pri prvem napadu smo vjeli 500 Rusov, med njimi tri častnike. Popoldne sem dobil povelje, naj korakam naprej, in stal sem sredi šrapnelskega ognja. 50 metrov od mene je eksplodiral šrapnel, ki je bil napolnjen s peskom in ni povzročil nobene škode. Vse vasi v okolici so od Rusov požgane. Nekateri ruski zrakoplov smo obstreljevali z uspehom.

Deželnoobrambni divizijski zdravnik dr. baron pl. Krieglstein ustreljen. Domobranski divizijski zdravnik, znani vojni pisatelj dr. baron pl. Binder Krieglstein graške 22. poljske havbične divizije je obvezoval nekega ranjenega kozaka ritmojstra, ta ga je pa za zahvalo ustrelil. Lopov je bil seveda na mestu kaznovan. Tudi ta dogodek kaže, kako da poznajo ruski častniki hvalačnost in mednarodno pravo.

Kakšne so rane naših vojakov v vojski z Rusi. Neki zdravnik je izjavil o ranah, ki so jih dobili naši vojaki v bitki pri Krasniku: Lahki ranjenci so večinoma ranjeni s krogli iz pušk. Ruske krogle so manjše kakor naše. Konec je oster, zato je rana ozka, kosti niso namočljene, mušice niso raztrgane. Težke rane povzročajo šrapneli in sulice kozakov. Ostrine sulic so večinoma zarjavle, precej široke, in so zato rane nevarne.

Prva pomoč ranjencem na bojišču. Zdravljenje za vojsko je tako izpopolnjeno, da tudi težko ranjenim navadno reši življenje. Zato je v današnjih vojnah kljub ogromnim armadam in silnemu orožju vendarle razmeroma malo smrtnih slučajev. Mnogo pripomorejo k temu tudi moderne kroglje s svojo obliko in veliko prodirno silo, ki ranjenega vojaka sicer napravijo nesposobnega za boj, nikakor pa ne povzročajo tako težkih ran, kakor prejšnja orožja. Oskrba ranjencev na bojišču je takole: Davno pred začetkom bitke se mobilizira sanitetno moštvo vseh vrst. Iz velikega bojnega lazareta se na vse strani odpošljejo oddelki s prenosljivimi lazaretnimi šotori, v katere se lahko hitro prenese in oskrbe težki ranjenci; preskrbljeni so z obvezami in zdravilnimi sredstvi. Prva zahteva je hitra pomoč. Zato se samaritansko delo začne že tekom bojne vihre. Sanitetno moštvo se neustrašeno poda na bojišče ter prenaša ranjence izven bojnih mej, kamor ne morejo seči kroglje. V težkih slu-

čajih se zdravniki takoj lotijo dela, zlasti ako treba rano obvarovati vnetja. Mnogokrat si vojaki za prvo silo sami obvežejo rane s pripravljenimi obvezami. Najmanj nevarne so ranitve v mehkih kostnih delih, ker napravi v njih moderna kroglija le majhne poldrugcentimeterske luknje, ki se navadno dobro zacelijo. Izkušnje pa dokazujejo, da je mogoče ozdraviti tudi težke poškodbe. Tako so japonski zdravniki, ki so se bili izšolali v Berlinu, v rusko-japonski vojni uspešno zdravili mnogo težkih ranitev srca. Najtežje je zdravljenje trebušnih ranitev. Iz preluksanih črev se blato razlije v trebušne votline in mnogokrat povzroči smrtonosno vnetje. Danes imajo v vseh armadah prevozne aparate za röntgeniziranje, t. j. fotografiranje notranjosti človekove (na avtomobilih), ki edino omogočuje zanesljivo postopanje z ranjenci. Hitro dognati mesto, kjer se je ustavila kroglija, in kake vrste je kostna poškodba, je mogoče le potom Röntgenovega fotografiranja. Posebno je to potrebno v slučaju kostne razdrobitve vsled strela v srednjo kost, medtem ko je Röntgenov aparat za ranitve, ko je kroglija šla skozi kost na zgornjem ali spodnjem koncu, nepotreben. Ko se dožene, kakšna je poškodba, se polože deščice in napravi obveza. Vse to se vrši v velikem bojnem lazaretu, najnujnejša pomoč ranjencem se pa podeli v lazaretnih šotorih.

Porotna sodišča prekinjena. Dunajski uradni časopis je prinesel odredbo, podpisano od vsega ministrstva, po kateri se porotna sodišča prekinejo. Porotna klop trpi vsled vpoklica črne vojske in pa onih mož, ki so zadržani po zakonu za vojne datatve. Manjka tudi one mirnosti in hladnosti, ki je potrebna, da se porotne sodbe vrše nepristransko. Slednjič bi bilo tudi gospodarstvo vsled pritegnitve najboljših mož k poroti oškodovanih.

Pouk na obrnih šolah. Ministrstvo za javna dela je odredilo, da se pouk na obrtnih šolah prične pravočasno. Le malo je takih šol, na katerih se bo moral pouk za nekaj časa odložiti. Pouk se bo seveda razmeram primerno otvoril.

Na c. kr. državni obrtni šoli v Ljubljani se vsled obstoječih razmer pouk ne prične s 16. septembrom, temveč nekoliko pozneje. Pričetek rednega pouka se bo svoječasnoma naznanil po vseh domačih časnikih. Vsekako se bo stvar tako uredila, da učenci in učenke ne bodo trpeli nikake škode glede napredka in vštete šolskega leta.

Vodstvo kn.-šk. zavoda sv. Stanislava naznanja, da se prične šolski pouk ob navadnem času. Sprejemni in ponavljalni izpiti bodo dne 17. septembra ob 10. uri.

Za vojaško ordonančno službo se nujno rabijo kolesarji. Vsi kolesarji moškega spola, ki so dopolnili 17. leto ter so prostovoljno pripravljeni gorj omenjeno službo prevzeti, so bili povabljeni od deželnega predsedstva, da so se zbrali prejšnjo soboto v Ljubljani in pripeljali s seboj kolesa. Pripomni se, da se bo plačala za kolesa odškod-

nina za obrabljenje ter vsakemu kolesarju dnevna 3 K.

Okrožnica članom kranjskega vojevnškega kora v Ljubljani. Vsled razpisa c. kr. poveljstva črnovojniškega okraja v Ljubljani so bili člani kora k službovanju v črno vojno pozvani. Vsi korni člani so po zakonu obvezani po zmožnosti izvrševati istim določene službe. Člani kranjskega vojevnškega kora so se zbrali v soboto, dne 5. septembra, točno ob pol deveti uri dopoldne v paradni obleki v korni pisarni. Na dirkališču pod Tivoli je bila sveta prisega, da hočejo in bodo svojo dolžnost zvesto izpolnjevali.

Kruha dovolj. Kmetijski strokovnjak Julius Rubinek razpravlja v nekem članku o vprašanju, ali je pridelava v Avstriji tako velika, da bomo vzdržali vojsko. On pravi, da smo z mesom in kruhom tudi za več mesecev preskrbljeni, če bo ljudstvo pametno in skromno živelo. Koruza in krompir sta letos zelo dobro obrodila in bosta veliko pripomogla k preživljenju. Če zlasti pomislimo, da bo dobivala naša armada živila na bojišču, na tujem ozemlju več mesecev vojske.

Nesreče. Na Fužinah pri Ljubljani so našli dne 23. pr. m. utopljenega nekega 60letnega moža. Kdo je, se ni moglo dognati. Ležati je moral že 14 dni v vodi. Obleka je bila dobro ohranjena, na sukniču pa je imel pripeto srebrno kolajno za hrabrost, vojno kolajno in jubilejno kolajno iz leta 1898. — V nedeljo, 30. m. m., opoldne se je šel kopat v baier za Salezijanskim zavodom Anton Radeš, posestnik iz Radovice pri Metliki, dodeljen črnovojniški stotniji. Plaval je preko bajerja in na povratku blizu obrežja ga je najbrže zadela kap in revež je utonil. V bližini se nahajajoči kleparski pomočnik Anton Čamerlik je skočil v vodo in ga je pomagal potegniti iz vode. Potegnili so mrtvega iz vode. Radeš je oženjen in zapuščal ženo z 2 nepreskrbljenima otrokoma. — Sedemletni deček Ivan Puhar iz Dolskega je našel smodnik. Zvečer ga je vrgel v ogenj, kjer se je vnel in dečka težko poškodoval. Ožgalo ga je po obrazu in životu, prste leve roke mu je pa odtrgalo. — Delavcu Juriju Mravlija v tobačni tovarni v Ljubljani je kolo stroja raztrgalo desno roko. — Služkinja Cecilija Klančik, stara 60 let, je v Kranju skočila v Savo in utonila. Zmešalo se ji je. — Zblaznel je korporal 20. lovskega bataljona Filip Furlan.

Ne pošiljajte vojakom na bojišče denarja. Vojno ministrstvo je izvedelo, da prihajajo na poštne urade številne nakaznice in denarna pisma. Vojaštvo je s hrano izborna preskrbljeno, poleg tega dobiva plačo in denarne doklade, ima torej dovolj denarja na razpolago. Zato ni treba vojakom na bojišču pošiljati nobenega denarja, ker ga ne rabijo.

Slučaji, ki niso slučajji. P. Puntigam, znani jezuit in prijatelj mladine v Sarajevu, je umirajočemu prestolonasledniku podelil poslednje olje in zadnjo odvezo. Dne 7. julija je pridigo-

val na Dunaju in pravil: »Nadvojvoda je bil izredno pobožen. Vsako jutro je kleče napravil jutranjo in večerno molitev. Zvečer je vselej obudil ponočni kes in molil, da odpusti vsem svojim sovražnikom in da sprejme smrt iz božje roke, kadar, kjer in kakor mu je Bog pošlje. Za to darovanje sprejme vsak popoln odpustek ob smrti uri. Bog je sprejel ta dar. Nadvojvoda je umrl zaradi od krogle zavrtnega morila kakor mučenec za svoje domovine. Njegova smrt je bila priletenk prepoveda katoliške Avstrije. Dne 20. avgusta se umrl v Rimu sv. Obe. Na dan Marijinega vnebohoda je posvetil kardinalvikar Pompili nekaj vojencev v Germaniku za mašnike. Germanikum je zavod v Rimu, kjer se pripravljajo zelo nadarjeni dijaki iz Avstrije in Nemčije pod vodstvom od jezuitov na mašniški stan. Tem posvečenec je poveljal kardinal v papeževem imenu, da naj molijo za zmago; pa ne za poljubno zmago, ampak za zmago nad proticerkvenimi državami, nad sovražniki cerkve. On upa, da boče zdaj framacosni premagan. Sam kardinal je razločil papežev besede, da upa sveti Obe zmago za one narode, ki građe v boj z imenom božjim. To sta Avstrija in Nemčija proti Franciji, ki je popolnoma pod francosko oblastjo, in Italiji, ki tako strasno prevarja vse, kar je katoliškega. — Pij X. je bil v nedolgih desetletjih edini papež, ki je očno napravil več božev. Sam jih je vzpisoval le višepapežski oblasti, v resnici so bili ti božji dokaz o svemem življenju sv. Obe in dokaz, kako je Bog rad uslišal molitev svojega rvesnega namestnika na zemlji. Sv. Obe je umrl kakor svetnik. »Bven sem bil rojen, revno sem živel, reven bohem umrel.« Zdravniki Markovata, ki je bil naduje dni vedno pri bolniku, reče, da se nikdar ni videl kakera bolnika tako umreti, kakor Pij X. Obe so se svetile v takem svitu, kakršnega se ni videl v življenju, umirajoči je bil vse spremljen. Če vse to prav pomislimo, nam bo jasno, da je Bog uslišal molitev rajnega prestolonaslednika in sprejel po njegovi molitvi žrtve v rešenje katoliške Avstrije. Umirajoči sveti Obe, ki je imel tako velike veljave pri Bogu, katero spričujejo prejšnji in blaženi smrt, je ukazal moliti za zmago našega orožja in sam upal na poraz francosov. — Ni se nam torej bati: Bog je z nami! Vsemogočni bo varoval katoliško Avstrijo in stri naklepe zlobnih sovražnikov.

Slovenski vojaki proti Rusom. O boju slovenskih polkov se poroča, da so se krasno borili. Neprav se kaže njihove postojanke silno težavne v ravnini in so bili dva dni in pol primorani v zakopih čakati za napd.

Morlici v Sarajevu. Iz Sarajeva poročajo, da morlici pokojnega prestolonaslednika se niso bili sojeni. Zaradi zelo važnih priznanj morlicev, da so bili uradni krogi v ta umor zapleteni, niso bili sojeni, ker se upa, da boče

srbški zarotniki dvojnega umora s pomočjo avstrijskega orožja prijeli Poročila se, da je bilo baže izvršenje tega umora s srbskim kraljem in prestolonaslednikom kakor tudi s celo vlado v tesni zvezi. Še lepe stvari bodo prišle na dan in še bolj dokazale, kako potreben je bil nastop Avstrije proti Srbiji.

Frančiškani v vojski. V vojsko je šlo iz domače frančiškanske provincije 18 bajkov in 4 patri. Bajki so pod orožjem duhovniki v bolnišnicah, in sicer: P. Albin Poljanec v Ljubljani, P. Ciprijun Najas v Gradcu, P. Janer Zurga v Zagrebu, P. Mohar Gaidover na ladji.

Vojna žrtva, ki jih zahtevajo nekrofitve bolerni. Napačno je miselnje, da nobere v vojski boj največ življenj. Vojškim sode bolerni, ki zahtevajo svoje žrtve pri mnogovalcih in pri premaganjih. Moderna vojska zato zahteva, da se proti nekrofitvimi bolernim vse smrti. Naša vojna uprava je tudi to nedavno vse storila, da varuje vojake, kar je le moglo, tudi pred nekrofitvimi bolernimi. Bolerni so v nekaterih vojškah potrebe več ljudi kakor krogle in drugo orožje. V vojski leta 1866. je na 2800000 potrala kolera 46.291 moč. V drugih vojskah je legar zahteval velikanske žrtve, kar so izkusili Francozi v dveletni vojski na Krimu. Orožje je usmrtilo 20.246 moč, kolera je pa potrala 11.000 in legar 17.150 moč. Še strašnejše so gospodarile bolerni v rusko-turški vojski (1877). Padlo je 34.702 moč, na legarju in na smrtilci je pa obolelo 199.537 moč, umrlo jih je med njimi 43.985.

Promet na državni bolernicah. Od 1. t. m. vozijo na tukajšnjih žrtah državne bolernice sledeči vlaki: Proga Ljubljana — Trditi: odhod glavni kolodvor ob 6. uri zjutraj (št. 1712), ob 11. uri 30 minut dopoldne (št. 1716); in ob 10. uri 1 minuto zvečer (št. 1720); dohod Ljubljana glavni kolodvor: ob 7. uri 35 minut zjutraj (št. 1721), ob 11. uri 16 minut dopoldne (št. 1713) in ob 8. uri 20 minut zvečer (št. 1711). Na progi Ljubljana — Kamnik: odhod Ljubljana državni kolodvor ob 11. uri 50 minut (št. 2155) in ob 7. uri 15 minut zvečer (št. 2159); dohod Ljubljana državni kolodvor ob 6. uri 42 minut zjutraj (št. 2152) in ob 2. uri 41 minut (št. 2158). Proga Ljubljana — Novo mesto — Buhinjci: Ljubljana glavni kolodvor odhod ob 8. uri 45 minut (št. 2213), ob 12. uri 50 minut popoldne (št. 2215) in ob 8. uri 1 minuto zvečer (št. 2219); dohod v Ljubljana državni kol. ob 8. uri 56 minut zjutraj (št. 2212), ob 2. uri 35 minut popoldne (št. 2216) in ob 9. uri 33 minut zvečer (št. 2218). Navedeni vlaki vozijo po mirovnem voznom redu.

Igranje v ogrski razredni loteriji je prepovedano. S 1. majnikom leta 1897. se je uvedla na Ogrskem takorva »Ogrska razredna loterija«. Igranje v tej razredni loteriji je v Avstriji prepovedano, kakor sploh vsako igranje v inozemskih kakorkoli prirejenih loterijah. Tako oni, ki prodaja srečke ograde razredne loterije, kakor oni, ki si take srečke nabavi, da, celo oni, ki jih

zavno obdrži, ako so se mu doposiale, je kriv dohodarstvene prikradbe. Ravno tako je kriv vsakega dohodarstvenega prestopka, kdor razglajuje in priporoča take srečke povsem tiha ali na kak drug način, javno ali pa objavlja izdružane liste te loterije. Ker poklicane oblasti vedno in vedno opozarjajo, da ogrski kolektanti skušajo z vsedni sredstvi spetati srečke ograde razredne loterije tudi na Kranjskem in se v dosego svojega namena poslužujejo celo zavrtkov z napačnimi naslovi, se občinstvo svari pred nakupom takih srečk. Netrajne posledice protipostavne nabave teh srečk so, da se srečke zaplenijo in morebitni dobitki zapadejo v korist države, poleg tega pa mnoga namudna pota ter občutljive denarne kazni. Zatorej ne naročajte srečk ograde razredne loterije, ako jih pa dočete brez naročila, uničite ali pa izročite jih finančni oblasti. — C. kr. finančno ravnatelstvo v Ljubljani, dne 31. avgusta 1911.

Najboljša in najsigurnejša prilika za štedenje:

Ljudska posojilnica

Ljubljana

Miklošičeva cesta štev. 6

(tik za frančiškanske cerkvice)

sprejema hranilne vloge, za katere jamči država Kranjska, in jih obrestuje po 4^{1/2}% brez kakvega odbitka.

Gradimo ure od 8. zjutraj do 1. popoldne.

Glej inserat!

Dopisi.

Na Slovih se preloži upraviteljev igre »Dve materi« (ki se priredi na korist Božjemu križu) vsled prošnje procesije na Homcu na podelbo 13. septembra. Prošimo vsa usmiljena srca obline udeležbe.

o Sv. Joži nad Kranjem. V nedeljo, dne 20. t. m., na praznik Zal. M. B., je glavni romarski shod. Ta dan so na sv. stopnicah odpustki kot ob porciutkuli. Pride tudi več spovednikov.

o Tržiške novice. Po dolgem hiranju je umrla učiteljica gospodična Marija Borowsky. Več nego 26 let je poudavala v trgu. Dosegla je v šoli lepe uspehe. Staro in mlado ji je hvaležno za njene nauke. Lep pogreb je imela. Učiteljstvo in občanke so ji kurdje venca, katere so bilo obdane nosile. Naj uživa na ves trud pri Bogu platilo! — Ženo in dekleta naših katoliških družb bodo pletle iz volne, katero so jim podarili rade volje naši kmetje iz Doline, Sv. Ance in Loma nogavice, jopite in depice za naše vojake, da bodo lažje

prebili hudo zimo gori na Ruskem. Bog plačaj že naprej vsem darovalcem in delavkam njihov trud in požrtvovalnost.

d Iz Prežganja pri Litiji. V vasi Reka št. 21 pri posestniku Francetu Škoda je dne 31. avgusta popoldne nastal ogenj. Hipoma je bilo v plamenu v listnici listje, na podu slama in mrva, v kozolecu žito, v kašči vsa zaloga, v čebelnjaku vse čebele. Vse se je hitro vnelo, ker je bilo silno suho in nobenega človeka doma. Ko so prišli domači domov in drugi ljudje pomagat, so k sreči še iz hleva izpustili živino in z velikim naporom rešili hišo. Kako je ogenj nastal, se popolnoma nič ne ve; gospodar, ki je zelo pošten, krščanski mož, je usmiljenja vreden in podpore potreben. Zgorela mu je vsa krma za živino, vse žito, vsi vozovi in orodje, 24 parov čebel ter hlev, pod listnica, kozolec in kašča. Zavarovan je bil pri domači Vzajemni zavarovalnici.

Listek

Rdeči križ.

Med prispevki, ki jih je v tem času naše ljudstvo dajalo krajnim pomožnim odborom, so razmeroma znatni tudi tisti za »Rdeči križ«. Marsikdo pa gotovo ni vedel, kakšno važno vlogo ima ravno v vojskinem času organizacija »Rdečega križa«. Ta važna organizacija je obhajala dne 22. avgusta t. l. 50letnico njenega obstanka. Naj navedem v naslednjem nekaj podatkov o ustanovitvi »Rdečega križa«.

Junija meseca leta 1859. je prišel 20letni turist Henri Dunant na bojišče pri Solferinu. Čisto sam je hodil po bojišču in poizkušal pomagati ranjenecem, ki so ležali po bojišču. Bilo jih je mnogo tisoč in proti tej množici pomoči potrebnih so slabotne roke 20letnega mladeniča mogle malo opraviti. »Da bi imel svoj voz,« je zdihoval Dunant in solze so mu tekale po licu, ko je videl toliko trpljenja, toliko bede, in si mogel pomagati sam. Zdravniki, ki so bili na bojišču, so bili ali ubiti ali pa vjeti. Tu je ranjenec prosil vode, tam je umirajoči vpil od bolečin, tam je zopet drugi izkrvavel od ran, ker ni bilo nikogar, da bi rane obvezal. . . . samo velikansko trpljenje, ki je v družbi s smrtjo gospodovalo na bojišču! Mnogim je Dunant pomagal. Naletel je pa na bojišču tudi na take, ki niso hoteli o njegovi pomoči ničesar vedeti. Izkušnja jih je namreč učila, da so se mnogokrat na bojiščih skrivali pod krinko usmiljenikov roparji in tudi sovražniki.

Ko je prišel Dunant domov v Genf v Švici, je napisal knjigo, v kateri je opisal vse, kar je na bojišču videl. Knjiga je bila pisana tako živo, resnično in prepričevalno, da je vzbudila ve-

liko pozornost po vsem svetu. Imenovala se je ta knjiga »Spomini na Solferino«. Rekli so, da je Evropa pod vtisi te knjige vztrepetala, kot bi bila zadeta od električnega udarca. Mladi Dunant pa ni samo v knjigi popisoval, kar je doživel, temveč je tudi koncem knjige stavil predloge, kako bi se dalo grozovitosti bojišč omejiti, kako olajšati trpljenje ranjencem itd. Malo mesecev potem, ko je knjiga zagledala beli dan, se je zbrala v Genfu družba olikancev, ki je začela razpravljati, kako bi se dali predlogi Dunanta uresničiti. Bitka pri Solferinu je bila leta 1859. Avgusta meseca l. 1864. pa je zboroval že v Genfu velik zastop mnogih svetovnih držav. Šestnajst držav je poslalo na povabilo zvezinega sveta v Švici svoje zastopnike na to zborovanje. Dunant je bil zapisnikar ali tajnik temu zborovanju. Sad tega zborovanja je bila ta, da so države sklenile posebne določbe, ki naj bodo glede bojevanja in postopanja z ranjenci, obvezne za vse vojskujoče se države. Sklenilo se je tudi na tem zborovanju, da naj bo vidno znamenje za vse, ki na bojiščih pomagajo ranjencem, rdeč križ na belem traku. S tem je bila organizacija »Rdečega križa« ustanovljena in se je razširila po državah celega sveta. Velepombna organizacija je to, kar bo brezdvomno pokazala sedanja svetovna vojska. Med divjim bojnim hruščem so delavni člani »Rdečega križa« nositelji ljubezni in iz nje izvirajočega usmiljenja. Oni ne delajo razlike med prijateljem in sovražnikom; za vse morajo enak skrbeti. Oni so tudi »nevtralni« t. j. nedotakljivi. Če bi sovražnik hotel vjeti ali bi celo moril člane »Rdečega križa«, bi s tem kršil mednarodno pravo, t. j. določbe, dogovorjene in pripoznane od vseh držav.

Organizacija »Rdečega križa« pa ni pomembna in važna samo za vojsko, temveč tudi v miru ona ne miruje. Ob nesrečah, velikih požarih, povodnjah, potresih, nalezljivih boleznih itd. je »Rdeči križ« vedno pri roki, vedno pripravljen pomagati. To je res organizacija, ki ne pozna ne miru, ne vojske, ne prijateljev in ne sovražnikov. Delovno polje ji je ves svet in nje pomoč se razteza na celo človeštvo, kadar je pomoči, ljubezni in usmiljenja potrebno.

Pri nas v Avstriji stoji na čelu tej organizaciji nadvojvoda Salvator.

Ustanovitelj Henri Dunant je bil sin premožnih meščanskih starišev v Genfu, torej Švicar. Že kot mladenič je kazal svoje usmiljeno srce kjerkoli je mogel. Najraje je obiskoval bolnišnice in jetnišnice in tamkaj pomagal z besedami in dejanji. Nevenljivo krono pa si je spletel z delom za »Rdeči križ«. Sam gotovo ni mislil, da se bo petdesetletnica »Rdečega križa« obhajala v času, ko bo grmel nad svetom vihar, kakršnega še ni bilo.

Kot nam je spomin ustanovitelja Vincencijevih družb drag in vzpodbuden, naj nam bo tudi spomin na Henrija Dunanta, ki je umrl 83 let star kot reven mož po trudapolnem delu lju-

bezni. Ob njegovem grobu je dejal duhovnik, ki ga je pokopal: Znamenje »Rdečega križa«, ki ga je zasadil v zemljo Henri Dunant, je sveto znamenje. V boju je to znamenje velika dobrot, v miru pa zblizuje to znamenje ljudi. Ako govorimo o ljubezni, spominjajmo se vedno Henrija Dunanta.

Slava njegovemu spominu!

Slike in črtice z bojišč.

VI.

Junaški huzar.

Med nekim obmejnim bojem so naše obmejne straže zapazile, kako je neki ruski častnik z visokega drevesa poveljeval vojakom. Neki avstrijski huzar, pravi velikan, je planil na častnika in ga je z udarcem s sabljo izbil na tla. Častnik je bil takoj mrtev, ostali Rusi so pobegnili.

VII.

Ruskj šolskj dečki vohuni.

Rusi so celo šolske frkoline vzgojili za vohune. Pred kratkim so prijeli v obmejnem okraju pri Tilzitu celo nekega sedemletnega ruskega dečka, ki je priznal, da so ga Rusi pred nekaterimi dnevi poslali na Prusko, da je poizvedoval, kje da stoje, kakšne čete da so in koliko vojakov se nahaja v obmejnem okraju in da je o vsem tem Ruse obvestil. Deček je bil že obsojen.

VIII.

Od svojih vojakov zvezana ruska častnika.

V nekem obmejnem kraju je naša vojska doživela presenečenje. Ko je namreč vojska zasedla dotični kraj, povpraševal je poveljnik, kje se nahajajo ruski dragonci. Prebivalstvo, ki je bilo v začetku boječe, se je kmalu okorajžilo in pokazalo na neko hišo. In res, v kleti so našli dva zvezana ruska poročnika in enega korporala. Ruski vojaki so jih namreč sami zvezali, ker se niso hoteli boriti, čeprav sta častnika to od njih zahtevala. Častnika in korporal sta bila od naše vojske vjeta.

IX.

Francoski častnikj bojzljivci.

Neki vjeti francoski podčastnik je v bitki pri Mecu pripovedoval: Naš polk je štel približno 3000 mož. V dveh urah nas je ostalo le še nekaj nad 300. Naši častniki so se zelo slabo obnašali. Kakor hitro so opazili, da ne zmagujemo, so pobegnili in so nas same pustili. Nemci so nas nato vjeli. Jesti nismo dva dni dobili.

X.

Kako se naši z Rusi vojskujejo.

Neki častnik pripoveduje: Izprva smo bili izpostavljeni ruskim kozakom. Kakor kobilice so padli na naše ozemlje; pehota, artiljerija in strojne puške so jih spremljale. Z velikanskimi izgubami v divjem begu so pa morali našo zemljo zapustiti. Vrgli smo jih daleč za mejo nazaj, odkoder so prišli. Tudi mi žalujemo za nekaterimi svojci, a ki tvorijo temelj nadaljnji slavi naših pol-

kov. Naši vojaki so izvrstni. Neki vojak z osmimi krogliami v telesu je usmrtil 20 kozakov, a še živi in je v bolnišnici ljubljencev vseh. Godi se nam izvrstno, samo navaditi se moramo, da pijemo mleko. Naš jedilni list, ki mi ga moj zvesti sluga vsak dan sestavi, je tak: pol hleba komisa, 400 gramov mesa in 25 cigaret.

XI.

Naši uspehi in težave na srbskem bojišču.

Ranjen častnik pripoveduje: Javnost ne vé prav presojati položaja na srbskem bojišču. Tu ne gre za velike moderne bitke, marveč za silno težavno vojno. Sovražnika nikjer ne dobiš pred top in puško v veliki armadi, kjer bi mu lahko takoj zadal odločilni smrtni udarec; Srbi so namreč razpršili svoje brambne sile na majhne drobce, ki jih je treba posamezno iskati in trébiti na težavnem ozemlju. Vrhutega je tu vsak človek — moški ali ženska, stárec ali otrok — sovražnik, ki preži nate z bombo in puško izza vsakega vogla, izza vsakega grma. Tu je torej potrebno težavno, podrobno delo — velikih bitk ne more biti, ker jih sovražnik noče in se jih izogiba. Kljub vsem tem težavam je doslej naše delo na Srbskem vseskozi uspešno in vztrajno napreduje.

XII.

Kruto in nečloveško postopanje z ranjenci.

Srbske čete mučijo in izkvarjajo vjetnike in ranjence. Tako so dobili enega naših brez glave in rok. Prostore, kjer naše ranjence obvezujejo, obstreljavajo. Srbske vojaške čete razvijajo bele zastave; kadar pa naši oženj ustavijo, začno zopet zavratno naše čete napadati. Vojaki II. in III. poziva, ki nimajo niti uniforme, niti kakega drugega vojnega znaka, kakor tudi komitaši, se delajo, kakor bi bili popolnoma mirni državljani, kadar jim grozi nevarnost vjetništva, se hitro znebijo orožja, samo da se jetništva rešijo. Pri ubitih komitaših so se našle patrone, nabasane z žebli, bakrom in vitriolom. Srbski civilisti, zlasti žene in otroci, streljajo in mečejo bombe zavratno armadi v hrbet. Naše čete špione, civilno prebivalstvo in komitaše, ki so se na omenjeni način pregrešili, usmrte. V Lešnici, kjer je prebivalstvo kakor sploh sovražnosti uganjalo, je bila naložena vojna kontribucija za kazen. Srbska zverinstva nasproti našim četam so dokazana z mnogimi žalostnimi dokazi. Tako se je dognalo, da so mučile zaostale naše ranjence dekleta, žene in celo otroci ter jim odrezali glave in posamezne ude. Dogodilo se je, da so Srbi izobesili bele zastave, ko so se pa naše čete približale, so na nezavarovane streljali.

Gospodarske vesti.

KAJ BOMO S SADJEM.

Konec.

3. Delajte z vso silo in odločnostjo na to, da se bo nasušilo letos kolikor le mogoče veliko sadja!

Zgodnja jabolka, hruške, zlasti pa češplje se v svežem stanju ne dajo

shraniti, niti jih ne moremo použiti svežih takoj z drevesa, ker obrodijo v velikih množinah. Ako jih hočemo imeti trajno za jed, jih moramo na kak način obvarovati, (konservirati), da se ne morejo pokvariti. Najnavadnejši in najcenejši način ohranjenega sadja je sušenje. Naši pradedje v nekaterih krajih so svoje dni živeli skoro ob samem suhem sadju, dandanes ga ponekodi komaj poznajo. Ljudje božji! Pomislite, kaj delate! Tisoče in tisoče centov dragocenih češpelj roma v sode in se uniči popolnoma. Še nič! Spremene se celo v strup, ki uničuje potem najprej tistega, ki ga pripravlja. Vsaj sedaj, v teh hudih časih se spametujte in skušajte nasušiti kolikor mogoče veliko češpelj. Suhe boste z največjim prištom rabili doma, ker jih rado uživa staro in mlado, zdravo in bolno, bodisi kakorkoli pripravljene. Če jih boste pa nasušili čez domačo potrebo, jih boste vedno lahko prodali. Gotovo jih bo potrebovala vojaška uprava in jih drago plačevala.

Ne udajte se praznim in abotnim izgovorom, češ, da so naše češplje za sušenje predrobne in nimajo vsled tega nobene veljave. Če nikoli bodo v sedanjih časih prišle prav. Na zimo, spomladi poleti in še drugo zimo boste uživali od zaloge, ki si jo lahko pripravite sedaj, kajti prihodnje leto gotovo ne bodo obrodile tako obilo. Dragoceni bosenskih češpelj najbrže letos ne bo prišlo veliko v promet in bo naše blago imelo temvečjo vrednost, dasiravno je drobnejše.

Seveda, sedaj ne more biti govora o napravi kakih novih sušilnic. Za to je že prepozno. Ampak brez obotavljanja pripravite vse stare sušilnice, najsibodo kakoršnekoli vrste, osnažite in zakrpajte stare zaprašene lese, naredite si novih preprostih les, pripravite kurivo in ko bo sad dovolj zrelo, nemudoma začnite s sušenjem.

Gospodinje, ne zamudite nobene prilike! Sušite sadje na solncu, v peči, na peči, na štedilniku, sploh kjerkoli je primerna toplota in količkaj zračnega prepriha.

Češplje morajo biti za sušenje popolnoma zrele, in čimdalje jih pustimo na drevju, tem lepši izdelek dobimo. Ob ugodnem jesenskem vremenu čakajo češplje na drevju noter do konca septembra in še dalje sušimo jih lahko torej skozi celih 5 do 6 tednov neprenehoma.

Kar smo povedali o češpljah, to velja kajpada za drugo sadje, posebno za hruške in jabolka. Zgodnje peškato sadje moramo sušiti, drugače nam ne zaleže veliko. Suhi hruškovi in jabolčni krlji, jabolčni obročki itd., to je blago, ki se m i m o g r e d e pripravi, ki bo pa imelo v sedanjih časih veliko veljavo.

4. Gospodinja, ki le količkaj more, naj kuha iz češpelj mezgo (povidl).

Tudi na ta način ohranimo lahko velike množine izvrstne sadne tvarine za jed. Za kuhanje češpljeve mezge ni treba nobenih priprav, ne sladkorja, pa tudi nobenega posebnega znanja. Samo malo dobre volje, pazljivosti in truda, pa imamo cent blaga, ki je več vredno, kakor sodi polni slivovke.

Češplje za mezgo morajo biti zelo zrele (vele pri pečlju). Pred uporabo jih operemo, potem razpolovimo, odstranimo koščico in denemo brez vode kuhat najbolje v kak kotel. Ko popolnoma razpadejo, jih pretlačimo skozi redko sito, da odstranimo kožo. Pretlačeno kašo denemo nazaj v kotel in jo toliko časa ukuhavamo, da se popolnoma zgosti, (tako, da obvisi v kepah na žlici). Med ukuhavanjem jo moramo neprenehoma mešati, da se ne pripali. Bolj priprosta mezga nastane, ako jo nič ne pretlačimo, ampak ukuhamo kar s kožami vred. Dovolj ukuhana mezga se takoj vroča napolni v temeljito osnažene in suhe lončene posode, deže, škafe, sodčke itd. Vsako posodo je treba skrbno zavezati s pergament-papirjem in spraviti na suh in hladan prostor.

Iz bezgovih jagod, ki se pri nas ponavadi uporabijo za žganje, se da napraviti jako zdravilna mezga (terjak).

Premožnejše gospodinje naj suše poleg navadnih tudi olupljene češplje (primele), naredijo naj kolkomogoče veliko ukuhanega sadja (kompota) in razen navadne mezge naj pripravijo veliko češpljeve marmelade. Vse tako finejše blago bo posebno prav prišlo za ranjence, za razne druge bolnike in ob različnih prilikah.

5. Sadne pijače.

Najzdravejše sadne pijače naredimo na ta način, da sadni sok ukuhamo s sladkorjem (malinovec, borovničevce, bezgovec, robidovec itd.). Take sokove hranimo v steklenicah in jih uživamo razredčene z mrzlo studenčnico ali s sodavico (kisló vodo). Koliko je pri nas po grmovju in po mejah robidnic in raznih drugih jagod, ki bi vse dale izvrstno sadno pijačo

Jabolčen in hruškov sok pa lahko ukuhamo tudi brez sladkorja. Ako takoj vrelega dobro zamašimo, ostane sladak neomejen čas. Vse te in enake sadne pijače so posebno za bolnike in otroke in bi ne smele manjkati v nobenem gospodinjstvu, zlasti, ker se lahko pripravijo brez vseh stroškov. Otroci, ki postopajo brez dela po vasi, pastirji, ki leže pri ognju in pasejo bolj lenobo kakor živino, naj nabirajo razno jagodičevje, ki se brez truda lahko uporabi za omenjene pijače.

Kaj pa sadno vino ali mošt? Kdor ima veliko malovrednih jabolk in hrušek, ki jih ne more spraviti v denar niti kako drugače uporabiti, tisti stori pač bolje, da tako sadje uporabi za sadno vino in sadni kis, kakor da bi se sadje uničilo. Gleda pa naj pri tem

vsakdo, da bo naredil dobro, stanovitno pijačo, ki jo bo lahko prihranil za čas najhujšega poljskega dela.

Gospodarji, gospodinje, ki vas je Bog blagoslovil z obilo sadno letino, upoštevajte te blagohotne nasvete in ne pozabite, da s pametno sadno uporabo lahko odvrnete veliko gorja od svojih družin in domovine. Ne zamudite torej ugodne prilike, da vas slaba letina in čas stiske ne najde nepripravljene.

M. Humek.

GOSPODARSTVO V VOJSKI.

Tolikokrat so po mestih zabavljali čez kmečke oderuhe, kateri ubogim meščanom še kruha in mesa ne privoščijo. Na raznih shodih se je zahtevalo, da naj se carina za uvoz živine in žita odpravi. Ko bi jih vlada poslušala, ki se naše gospodarstvo uničilo. Živinoreja bi opešala, meščani pa bi morali še veliko dražje vse plačevati. Danes je zaprta srbska meja, iz Amerike ne dobimo ne mesa, ne živine. Kaj bi sedaj v naših mestih jedli, ko bi ne bilo domačih pridelkov?

Zdaj je dovolila Rumunija, da se sme žito od tam uvažati v Avstrijo. Z domačim in rumunskim žitom ne potrebujemo več tujega žita, popolno smo lahko brez skrbi, da ne bomo imeli lakote. Cene žitu so zelo poskočile. V Ljubljani plačujejo za 100 kg pšenice 32 K, kar znese pri 1 merniku 7 K, če je posebno lepa skoro 8 K. To je res posebna cena. Kdor ima kaj več pšenice, kakor jo bo rabil v bližnjih osmih mesecih, jo brez skrbi lahko proda. Pri sedanjih razsežnostih ne more vojska čez pol leta trpeti. Ko vojska mine, bo zopet morie odprto, žita se je v Ameriki zelo veliko pridelalo, vožnja bo prosta, cene morajo pasti. Dolžni smo pa tudi pomagati revežem. Po mestih mnogi stradajo, ki so se poprej pošteno preživeli, ker ne najdejo nikjer več dela. Zdaj zopet vidimo, kaj je domača gruda ob času nevarnosti. Na bodo imeli ti reveži kruh, prodaj lahko toliko žita, kolikor ga moreš pogrešati. Mlačev je splošno precej dobro pokazala, turšica obeta prav obilni pridelek in še ajda dosedaj prav izvrstno kaže. Zakaj si ne bi pomagali, če je priložnost? Povdarjamo pa vendar še enkrat, da naj vsak gospodar kolikor mogoče pazi na žito. Naj se le zopet vpelje stara domača navada, ko je gospodinja vsem po starosti in delu kruh rezala. Zdaj si ga vsak odreže, kolikor hoče. Marsikdo se s kruhom nabaše, potem mu pri jedi nobena stvar ne diši. Uživati le toliko kruha, kolikor je res potrebno. Živalim ne bo kazalo več slabo žito dati, pač pa močna krmila, ki zdaj še nimajo posebno visokih cen.

Izbruh vojske so hoteli razni kupci porabiti, da bi prav hitro obogateli. Nakupili so vole in jih nagnali so sejme veliko čez potrebo. Prepričani so bili, da mora cena hitro poskočiti. Na sejme mest so jih prignali še enkrat toliko, kakor se jih je rabilo. Vsled tega je cena zdatno padla. Nikar se ne pre-

nagliti! Cena goveje živine bo šla gotovo zelo naprej. Zdaj bodo odprodajali svojo napol pitano živino posestniki pivovarn, katero so poprej krmili z malcem in drugimi ječmenovimi ostanki pri izdelavi piva. Ker ne bodo pivovarnarji lahko ječmena dobili zaradi pomanjkanja denarja in sedanjega žita. Piva se bo malo prodalo. Razen teh bodo napeli vse strune tudi razni mešetarji, ki že čutijo, da se bliža žetev. Naj ti tulijo, kmetom ni treba. Ker letos na travnikih in njivah tako bujno raste, nam gotovo ne bo zmanjkalo krme. Čez kaka dva meseca se bo že pokazalo pomanjkanje goveje živine. Na Dunaju je bilo 17. avgusta 6471 govedi, torej še enkrat toliko, kakor navadno. 90 do 104. Dne 18. avg. je bilo na Dunaju 5008 prašičev za meso in 19.725 debelih. Mesnate so plačevali I.a 140 do 146, II.a 130 do 139, III.a 120 do 128. Debele le 112 do 120. Pri debelih je padla cena v enem tednu za 16 h. Prihodnji teden se bodo gotovo tudi debeli dražje plačevali.

Mlečni izdelki se zdaj prav lahko prodajo. Iz Danske, Nizozemske in Sibirije ni več tujega masla. Domače maslo je zopet dobro postalo. Sicer ne porabijo letovišča skoro ničesar, ker so šli gosti domov, toda po mestih je tem večja zadrega. Tudi mlečnim izdelkom bodo šle cene naprej. Dobro maslo zdaj radi plačajo po 3 K 30 h do 3 K 40 h. Naj se nobena mlekarna prezgodaj ne veže. Denar je postal silno drag. Banke zahtevajo navadno 8 $\frac{3}{4}$ odstotno obrestno mero. Tudi še pod temi pogoji ni skoro mogoče denarja dobiti. Seveda je denar v hranilnicah popolno varen in se ni treba nobenemu zgube bati.

ZA KRUH.

C. kr. kmet. družba se je obrnila do deželnega predsedstva z vlogo glede kupčije z žitom in moko. Naznanja se, da kupujejo velika mlinarska podjetja letošnjo pšenico s 33 K za kvintal in se sklicuje na oblastvena priporočila, po katerih se naj baje kmetje pripravijo do mnenja, da morajo svoje pšenične zaloge tem mlinarjem prodati. Na drugi strani se je pa najvišja cena moke od neke strani hotela zvišati celo na 64 K.

Pri tej razliki med pšenično in močno ceno bi bili odjemalci silovito oškodovani, kajti vsaka cena za pšenično moko, ki presega 50 kron, v sedanjih razmerah ni utemeljena. C. kr. kmetijska družba prosi c. kr. deželno predsedstvo v korist kmetijstva in odjemalcev, da se naj takemu izkoriščanju najodločnejše upre. Kapitalno močni veliki mlinarji si izven dežele nakupijo dovolj pšenice v velikem. Radi preskrbe domače dežele mora domača vsa ostati v deželi, ker doma pridelana pšenica v navadnih letih komaj zadošča za pol leta domači potrebi.

Imenovana mlinarska podjetja pa bi skoro gotovo svojo moko prodajala tudi izven dežele. Pri sedanjih pšeničnih cenah bi se kmetje najbrže zape-

ljali, da bi preveč svojega pridelka hitro prodali, dasi je pričakovati poznejše zvišanje cen, in v jeseni bi jim zmanjkalo semena za zimsko setev. Ta zimska setev pa je v sedanjem času največje važnosti in se nikakor ne sme omejiti. Domače pšenice valčni mlini dosedaj sploh niso mleli in so se posluževali trde pšenice tuje pridelave, pač pa so belo domačo pšenico navadni kmečki mlini polagoma porabili ali proti plačilu kmetom zmeli. Iz teh kmečkih mlinov dobi kmet tudi otrobe, ki so jako važno močno krmilo za njegovo živino. Kmetje morajo svojo lastno v domačih mlinih zmleto moko sami porabiti ali pa po tržnih cenah prodajati malim molarjem, s čemer se izognejo prekupovanju in tako dobe popolno ceno za svoj pridelek.

Sedanje razmere so brezdvomno pokazale velikansko važnost poljedelškega stanu za državo, zato pa se mora kmet tudi z vsemi sredstvi varovati pred izkoriščanjem in v bodoče se mora važnost kmečkega stanu na podlagi sedaj pridobljenih izkušenj vedno bolj in temeljiteje vpoštevati.

Slednjič ugovarja c. kr. kmetijska družba proti sedaj običajnemu nastavljanju najvišjih cen za nekatera živila. Za gotova živila se morata namreč določiti dve najvišji ceni, in sicer ena za nakup v vagonih od kraja prideljave, druga cena pa za podrobno trgovino. Sicer se sklicujejo kapitalistični producenti na najvišjo ceno in potem podrobni trgovci ničesar ne zasluži, ker mu veliki trgovec vzame tudi njegov trgovski zaslužek. Slednjič pa mora vse plačati konzument.

Tako zastopstvo kmetov, ki skuša doseči pravično izmenjavo najvažnejših živil med proizvajateljem in rabiteljem. Čujemo pa, da se je tudi trgovska in obrtna zbornica obrnila do vlade radi določitve cen. Cene, ki jih zahteva trgovska in obrtna zbornica, so tako pretirane, da bi imeli mi po njih najdražji kruh. Celotemešvarski mlin daje zdaj moko po 53 h, trgovska zbornica ljubljanska pa hoče najvišjo ceno zvišati baje celo čez 65 h! Izračunalo se je, da bi po teh cenah zaslužil en sam veleindustrijec nič manj kot devet milijonov kron na stroške malih ljudi naše dežele.

Za naš vsakdanji kruh gre sedaj! Prosimo oblast, da varuje prebivalstvo pred neopravičenim izkoriščanjem!

Deželni odbor kranjski se je obrnil do deželnega predsedstva z dopisom, v katerem poudarja, da se morajo zaslišati pri določitvi cen tudi organizacije proizvajateljev in rabiteljev. zlasti zadružna organizacija.

Oklici.

SLOVENKE!

Medtem, ko naši hrabri vojaki na vseh straneh zmagovito podirajo živega sovražnika, se jim tiho in počasi, toda z vso gotovostjo približuje drug strašen sovražnik, proti kate-

remu ne izda število, ne hrabrost, ne top, ne puška, ne meč — približuje se ruska zimala! Komu ni znana strašna usoda, ki jo je pred 100 leti in edino ta sovražnik priredil slavni Napoleonovi armadi na ruskih poljanah?! Koga izmed »Domoljubovih« bralcev ni pretresala zona, ko je v letnikih 1912. in 1913. čital »Spomine francoskega vojaka na strašno leto 1812.? Vsak je lahko iz teh »Spominov« spoznal, da Napoleon ni zmagal ruski meč in bi ga nikdar ne bil, marveč zmagala, da uničila je njegovo nepremagljivo armado — ruska zima.

Slovenke! Mogoče je, da bo čast in korist naše drage avstrijske domovine zahtevala, da naši hrabri vojaki, naši sinovi, možje in bratje, ostanejo čez zimo na Ruskem in se na ruskem mejdanu pomerijo tudi s tem, strašnim sovražnikom. Slovenke, pomnite, da bo vaša pomoč — združena s pomočjo vsega avstrijskega domoljubnega ženstva — v tem neenakem boju odločilnega pomena!

Gre za to, da našim vojakom v pravem času preskrbimo

tople zimske obleke.

Ne zgornje, za to že poskrbi država, marveč spodnje: jopic, nogovic, zapestnic, golenk (za kolena), telovnikov, snežnih čepic, ki varujejo ušesa in vrat itd. Vse to pa mora biti iz prave čiste volne in pleteno, ker je le taka obleka v resnici gorka in se lepo prime telesa, ne da bi vojaka ovirala v gibanju. Tudi volnene odeje oziroma ogrinjala so dobrodošla.

Slovenke! Čas hiti in domovina vas kliče! Nemudoma začnite z izdelovanjem gori navedenih predmetov za naše vojake, ki se žrtvujejo za nas in vsak hip gledajo smrti v oči. Kjer so naša društva, naj se vse delo osredotoči in organizira v njih, kjer pa društev ni, naj vsaka posamezna družina — ali morda tudi po več skupaj — stori, kar je v njeni moči. Zlasti pozivljamo na delo one Slovenke, ki so svojo pomoč priglasile »Rdečemu križu«, a doslej še niso bile poklicane na samaritansko delo. Naj bodo prepričane, da s preskrbo tople zimske obleke za vojake izkažejo domovini isto uslugo, kakor s strežbo ranjencev in bolnikov.

Vse domoljubne Slovenke na delo, in sicer takoj! Ruska zima je veliko zgodnejša, nego naša! Katera sama ne zna ali nima časa plesti, naj kupi ali dá domačo volno onim, ki to znajo, a morda nimajo denarja za volno. Tako bo ena žrtvovala-blogo, druga pa delo.

Kam se bodo poslate izgotovljene stvari, bomo pravočasno naznanili. Ne dajmo se v tem domovinskem delu prekositi od ostalega avstrijskega ženstva, ki se v tem oziru še marljivo in vneto giblje.

Vse za slavo domovine!

Slovenska krščansko-socialna zveza v Ljubljani.

× × ×

POMAGAJTE NAŠIM VOJAKOM!

V bolnišnicah bodo potrebovali med drugim tudi ogromne množice sadja, zlasti raznih sadnih izdelkov (sadnih konzerv) za hrano in krepčilo našim ranjenim in bolnim vojakom.

V svrhu hitre pomoči se je ustanovil v Ljubljani odbor, ki bo sprejemal sadje in druge potrebščine in s pomočjo prostovoljnih sotrudnic izdeloval sadne konzerve in jih dajal na razpolago bolnišnicam na Kranjskem.

Odbor v ta namen nima nobenih sredstev. Zato se obrača na vse kranjske kmetovalce zlasti v krajih, kjer je sadje obilo obrodilo z uljudno prošnjo, da bi vsakdo po svojih močeh daroval v ta blagi namen nekoliko sadja.

Pred vsem potrebujemo velike množine češpelj, sliv in hrušk, ker je tega sadja največ in se najlažje uporabi za sadne izdelke.

Manjše množine (do 10 kg) naj se pošiljajo po pošti, večje pošiljatve pa po železnici kot brzovozno blago.

Vse pošiljatve sprejema Gospodinska šola pri Uršulinkah v Ljubljani.

S pošiljanjem naj se prične dne 10. septembra.

Kdor ne more utrpeti voznine, oziroma poštne, naj pošlje blago nefrankovano.

Dolžnost nas vseh je, da po svojih močeh priskočimo na pomoč našim brabrim vojakom, našim sinovom, bratom in možem!

V Ljubljani, 1. septembra 1914.

Za odbor:

Franc Povše,
komercialni svetnik, predsednik c. kr. kmetijske družbe kranjske, državni in deželni poslanec

M Humeč,
deželni sadjarski učitelj.

× × ×

UREDITEV VZAJEMNE POMOČI ZA JESENSKO VPREŽNO POLJSKO DELO.

V sedanjih težkih vojnih časih so bili doma ostali naši kmetovalci in njih žensko osebje izredno pridni, kajti z združenimi močmi so dobro in hitro pospravili letošnje ne baš slabe pridelke. Delavskih moči se ni nikjer občutno pogoščalo. Enako ugodno se je nadejati, da bodo pospravili krompir in pozneje ajdo ter strniščno repo.

Sveta dolžnost naših kmetovalcev je skrbeti za prežvljenje ljudi in živine prihodnjo zimo in spomlad. Lakote in draginje se nam navzlic vsemu prav gotovo ni bati, če vsakdo svojo dolžnost izpolni. Naše kmetijske razmere ne kažejo sedanjega pridelovanja izpreminjati, saj se pri nas ne pečamo s pridelovanjem kupčijskih rastlin, ampak le tistih, ki jih doma, oziroma v deželi rabimo, zato je edino pravo sedaj pri starem gospodarjenju ostati.

Edina težkoča utegne nastati pri jesenski setvi in poljskih delih v nekaterih pokrajinah, kjer je pomanjkanje vprežne živine, bodisi, da so kmetovalci morali oddati svoje konje za vojno, ali pa je in bo vojaška uprava za preskrbljevanje vojakov pokupila vprežne vole.

Jesenska setev se mora v redu izvršiti in za tem je z vsemi silami stremiti.

S Pri jesenskem oranju in setvi naj izgine vse medsebojne razprtije ter naj tisti drugim pomagajo, ki so v stanu to storiti. Za oranje in sploh vožnjo naj se po možnosti pritegnejo krave, kjer to še ni običajno in kjer manjka konj in vprežnih volov.

Kjer pa manjka ali bo zmanjkalo toliko vprežne živine, da jesenskih poljskih del vendarle na običajni in zadostni način ne bo mogoče popolnoma izvršiti, pa morajo pomagati kmetovalci iz drugih pokrajin, kjer je še dovolj vprežne živine, ki bodo pri tem le zaslužili in zaslužek je v teh časih vsakteremu dobro došel.

V to svrhu je pa potrebna organizacija, ki jo vzame v svoje roke c. kr. kmetijska družba kranjska.

Podpisana kmetijska družba torej nujno pozivlja:

1. Pri njej se ustno ali pisмено zglase vsi tisti, ki so v stanu v jeseni priti kam drugam proti plači voziti, orati in morda tudi sejati. Ti naj sporoče kdaj in za koliko dni morejo od doma z vprežno živino in z orodjem, ki so ga vajeni in kakšno dnevno plačo zahtevajo. Zahteve naj so primerne in nikakor ne pretirane. Z lahko naloženim vozom se more priti s konji na dan 50 km daleč in z voli kakih 30 km in je torej taka vzajemna pomoč daleč naokrog mogoča.

2. Pri družbi naj se zglase istotako ustno ali pisмено tisti posamezni kmetovalci, ki rabijo vprežno živino za jesenska poljska dela in naj sporoče za približno koliko delavnih dni jo rabijo. Ti kmetovalci naj se eventualno združeni zglase, ali pa naj v njih imenu županstva, vaške predstojništva, družbene podružnice, zadruga itd. sporoče, koliko vprežnega dela približno rabijo.

C. kr. kmetijska družba bo priglasila za celo deželo zbirala in jih bo nemudoma prijavljala ponudnikom in zahtevancem, ki se potem morejo zasebno med seboj glede časa, plače itd. dogovoriti. Vsak zglasilec naj svoj naslov natančno naznani, zla-

sti svoje bivališče, hišno številko in zadnjo pošto.

Kakor naši hrabri vojaki svoje življenje v blagor naše ljubljene Avstrije v vojni izpostavljajo, tako bodi kmetovalcem, ki so doma ostali, sveta dolžnost dati na razpolago svoje sile in sredstva, da se odvrne zlo, ki je posledica vsake tedaj tudi naše pravice vojske. Nihče naj se ne odtegne pomoči, ki jo je v stanu dati in naj ima pred očmi, da se današnja svetovna vojska bije edinole za gospodarsko premoč in če doma ostali pomagajo bo zmaga v vseh pogledih na naši strani. Vojaki se bore s puško, ne osramotimo se, mi se pa bojimo z delom nam in poklicanem v velik in v odločen prid!

C. kr. kmetijska družba kranjska.

Fr. Povše l. r.
predsednik.

× × ×

RAZGLAS

o sprejemu gojenk v kmetijsko gospodinsko šolo c. kr. kmetijske družbe kranjske v Ljubljani.

Po okoliščinah, ki jih določijo sedanje razmere vsled nastale svetovne vojske, se otvorijo šole v jeseni (bržčas okoli Vseh svetih) šestnajsti tečaj kmetijske gospodinske šole. Gojenke morajo stanovati v zavodu, ki je pod vodstvom č. gg. sester iz reda sv. Frančiška. Zavod je v posebnem poslopu poleg Marijanišča na Spodnjih Poljanah v Ljubljani ter poučuje 7 moških in 7 ženskih učnih moči.

Pouk, ki je slovenski in brezplačen, zavzema poleg verouka, vzgojeslovja, zdravoslovja, ravnanja z bolniki, spisja in računstva vse one predmete, ki jih mora umeti vsaka dobra gospodinja, zlasti se pa poučuje teoretično in praktično o kuhanju, šivanju (ročnem in strojnem), pranju, likanju, živinoreji, mlekarstvu, vrtnarstvu itd. Gojenke se isto tako vežbajo v gospodinskem knjigovodstvu ter v ravnanju z bolniki in z bolno živino.

Gojenke, ki se žele učiti nemškega jezika, dobe v tem predmetu brezplačen pouk in priliko, da se v enem letu zadosti privadijo nemškemu jeziku.

Gojenka, ki bo sprejeta v zavod, plača na mesec za hrano, stanovanje, kurjavo, razsvetljavo, perilo, t. j. sploh za vse, 35 K. ali za ves tečaj 385 K. — Vsaka gojenka mora prinesiti po možnosti naslednjo obleko s seboj: Dve nedeljski obleki, tri obleke za delo, dva para čevljev, nekaj belih in barvanih jopic za pomoči, štiri barvana spodnja krila, dve beli spodnji krili, šest srajc, šest parov nogavic, 10 do 12 žepnih robcov, šest kuhinjskih predpasnikov in tri navadne predpasnike. (Predpasniki za delo se tudi priskrbe v zavodu proti plačilu.) Če ima katera več obleke, jo sme prinesiti s seboj.

Deklice, ki hočejo vstopiti v gospodinsko šolo, morajo:

1. dovršiti že 16. leto; le izjemoma v posebnem ozira vrednih slučajih se more dovoliti sprejem mlajših učenk;
2. znati čitati, pisati in računati;
3. predložiti zdravniško spričevalo, da so zdrave;
4. predložiti obvezno pismo staršev ali varuha, da plačajo vse stroške.

5. zavezati se, da bodo natančno in vestno izvrševale vsa dela, ki se jim nalože, ter da se bodo strogo ravnale po hišnem redu.

Prošnje za sprejem, ki jim je priložiti šolsko in zdravniško spričevalo ter obvezno pismo staršev, oziroma varuha, naj se pošljejo

saj do 15. oktobra t. l.

glavnemu odboru c. kr. kmetijske družbe kranjske v Ljubljani. Če bo mogoče s poukom poprej pričeti oziralo se bo na prošilke, ki se prve zglase.

V prvi vrsti se v gospodinsko šolo sprejemajo deklice, ki imajo domovinsko pravico na Kranjskem; če bo pa v šoli prostora, se bodo sprejemale tudi prošilke iz drugih dežel.

Prošnje za sprejem bodo rešene takoj ko bo določen pričetek šol.
Glavni odbor c. kr. kmetijske družbe kuanjske.
V Ljubljani, dne 1. avgusta 1914.

× × ×

VAŽEN OPOMIN MLEKARNAM IN MLEKARSKIM PODJETNIKOM.

C. kr. poljedelsko ministrstvo je z dopisom 14. avgusta t. l. zaprosilo deželni odbor, da vpliva na vse mlekarne zadruge ter zasebne mlekarne podjetnike, da na vsak način tudi sedaj vzdržujejo mlekarne obrate vsaj v tej meri kakor pred vojno. Pred vojno so se uvažale iz tujih držav velike množine surovega masla in sira, kar pa utegne sedaj popolnoma pomehiti; vsled tega bo nastalo pomanjkanje teh živil v državi. Ako bi mlekarne ustavile delovanje, bi imeli velikansko škodo: tudi kmetovalci sami, Marsikje se je poklikalo pod orožje mlekarne osebe; nadomestiti se dajo te osebe z drugimi, četudi manj sposobnimi osebami. Marsikje se dobe ženske in moški, ki so za silo izvežani v mlekarstvu in bodo v tem slučaju radi pomagali. Ako bi kaka zadruga ali zasebna mlekarne želela mlekarne osebe, naj se obrne naravnost na deželnega mlekarne nadzornika in Ljubljani, Deželni dvorec. Tam dobite tudi vse druge nasvete, ki se tičejo mlekarstva. Ravno tako pride omenjeni nadzornik na zahtevo brezplačno s tehničnim nasvetom, popravilo strojev itd.

Ako bi kaka mlekarne ne mogla prodati masla ali sira, naj to takoj naznani na naslov: Allgemeiner Verband landwirtschaftlicher Genossenschaften in Österreich in Wien VIII., Langegasse 74. Tudi Mlekarstva zveza v Ljubljani posreduje pri prodaji.

V poduk ljudstvu.

GOSPODARJI, GOSPODINJE! ČUJTE, KAJ VOJSKA UČI!

1. **Varujte teleta!** Ne dajate jih mesarjem! V hlevih se bo vojska več let poznala: ne bo delovne živine, ne bo gnoja, če ne sporedite doma. Krme je dosti, nekaj več truda je treba. Meščani! Ne bodite brez teletine. Redite pa in domače zajce, se hitro plodé in redé in vse jedo; jedo namesto teletine.

2. **Vole na vojsko!** Ne silite jih za slepo ceno mesarjem. Vole vojakom! Bodo dobro plačali in jih morajo imeti. Denar pa spraviti! Dolgove plačati ali v hranilnico dati! Letos bo denarja dosti! Ga imajo za vojsko pripravljene več milijard in bo ostal v deželi.

3. **Spoštujte krave!** Dobro držana kravica bo rešila hišo lakote. Dala bo mleka, telička, gnoja, še orala bo, ko ne bo volov.

4. **Ne tratimo živeža.** Za štiri mesece v letu si ga prihranimo, če osem mesecev prav jemo. Ne jesti sedemkrat na dan, je dosti trikrat, bodi po letu štirikrat. Laški in goriški zidarji jedo samo trikrat na dan. Jestu pa počasi, da se vsak gražljaj dobro prežveči že v ustih, poteni pa mu pustiti časa vsaj štiri ure, da se prebavi v želodcu. Kdor pa vedno jé, mu ena jed drugo iz želodca podi, preden mu je koristila. Živino pa krmiti samo dvakrat na dan. Tako delajo vsi napredni živinorejci.

5. **Matí, ne skuhajte preveč!** Je bolj zdravo, če je nekaj žlic premalo, kot ena preveč. Ne pojejte zdaj zeleno, kar se da shraniti za zimo. Zelen fižol

nima več vrednosti kot solata; če je pa zrel, je tečnejši od mesa.

6. **Avstrija bi se morala že v mirnem času sama preživeti,** ker smo se pa zanašali na žito in riž in meso iz tujih dežel, nas bo morala vojska naučiti da imamo doma dosti zemlje.

7. **Zmagali bomo!** To zatrdno upamo, ker se zanašamo na Boga, na pravico in na naše in nemške vojake. Toda udati se bo moral, komur bo zmanjkalo jesti. Mi doma se moramo torej ravno tako vojskovati, kot možje in fantje na vojski: delati, varčevati in moliti.

8. **Bog je to vojsko pripustil,** gotovo iz najsvetjšega namena. Mislim, da nas hoče naučiti dela in molitve in varčnosti v jedi, pijači in obleki. Ali vi mislite, da ne zato? Ali mislite, da bo prej odnehal, preden se naučimo?

× × ×

Kmetovalcev Avstrije! Veliki, toda resni časi nalagajo kmetovalcem Avstrije težka bremena. Na tisoče kmetovalcev stoje v orožju in se hrabro bore za čast in veličino naše domovine. Nezmanjšana pa je ostala naloga kmetovalcev Avstrije, skrbeti za to, da preslavna vojska in v deželi ostalo ljudstvo ne trpita lakote. To vzvišeno dolžnost izpolnjujejo kmetovalci v teh dneh na blagosen način, ko ob lepem vremenu marljivo spravljajo v varno zavetje letino, ki nam jo je Bog v letošnjem letu v obilni meri naklonil. Čvrste roke so zamenjale kose z meči. Toda starci, žene in otroci napenjajo svoje slabotne sile in z občudovanja vrednim uspehom nadomeščajo one, ki so šli v boj za cesarja in državo, za svojo lastno grudo in za svobodo kmetov. Na ta način je skoro v vseh delih naše široke domovine letina tega leta zasigurana. To pa nas nikakor ne sme zadovoljiti in nikakor ne smemo pod mogočnimi vtisi teh dnij pozabiti prihodnjih časov. Če tudi se zatrdno nadajamo, da nam bode naklonjen blagoslov miru, še predno zazeleni prva setev, moramo vendar skrbeti, da nas najde prihodnje leto gospodarsko čvrste in da se po grozotah vojne ne pojavi beda lakote. Zaloge letošnje letine se bodo deloma porabile, dovoz bo mogoče še oviran. Gre za to, da se vkljub nedostajanju mnogih krepkih kmetijskih rok in vkljub pomanjkanju konj z vsemi silami polje tako obdela, da bo v prihodnjem letu tako bogat sad rodilo, kakor ga nebeski blagoslov le more nakloniti. Tudi najtežja skrb in najgloblja žalost ne sme ovirati rok sejalcev in z medsebojnim podpiranjem se morajo premagati vse težkoče. Potrebno pa je nadalje, da letos ravno to sejemo, kar bomo prihodnje leto najbolj potrebovali: sadove, ki jih za vsakdanje človeško življenje najbolj rabimo. Zatorej sejte predvsem pšenico in rž, sadite krompir in sočivje, da uspešno nadomestite živila, ki jih daje živinoreja in mlekarstvo in ki vsled sedanjih zahtev vojevanja morebiti pozneje, vsaj deloma ne bodo v taki

obilici na razpolago. Sadite tudi koruzo, kjer je podnebje za to pripravno. Sejanje teh pridelkov bo v danih razmerah tudi sicer najbolj dobičkanosno. Omejujte — v kolikor potrebni oziri na celokupno narodno gospodarstvo dovoljujejo — sejanje takih rastlin, ki so za narod, ki se vrača iz vojne, manj važne. Pomnite dolžnosti, ki jo imate kot prehranjevalci države in celokupen narod Vam bo hvaležen. — Na Dunaju, dne 19. avgusta 1914. — C. kr. poljedelski minister: Z e n k e r l. r.

Posamezni žitni trgovci pošiljajo po deželi ponudbe za žito. Naj pazijo ljudje nanje. Za tem se lahko skriva grda špekulacija. Če bo žito prišlo v roke velikim trgovcem, bo za par mesecv strašna draginja. Špekulacija z žitom je v sedanjem času najgorji zločin; ko bi uspela, bo že pred spomladjo marsikje lakota in ž njo nepregledno gorje.

Županom. Župani se opozarjajo na zakon o podporah družinskih očetov in drugih na vojsko odpoklicanih. Župani morajo samo poročati na c. kr. glavarsta, ali je prosilec potreben podpore ali ne. Drugega ni treba ničesar poročati. Župan ni upravičen povedati in predlagati, kakšna in kako velika podpora naj se prisilcem da. To je stvar okrajne in deželne komisije. Te se pa morajo držati seveda zakona.

Kako je s pobiranjem davkov za časa vojne. Vsled naredbe finančnega ministra se proti osebam, ki so vpoklicane v vojaško službo, ne bodo vršile eksekucije, ako poizvedbe v dotičnem slučaju doženejo bodo. Sicer pa se finančnim deželnim oblastvom naroča, da pozovejo davčne obvezance, naj davke, pristojbine in druge javne davščine, izvršujoč svojo domoljubno dolžnost, v polni meri in točno poravnavaajo. Sedanji težki časi nalagajo državi zelo velika denarna bremena, ne le za vojne namene, marveč tudi za vzdrževanje in podpiranje narodnega gospodarstva. Zato je pač vsakdor dolžan, da iz lastnega nagiba, ne da bi še čakal opominov in izvršilnih korakov, čim prej poravna ne samo zapadle obveznosti, marveč tudi morebitne zastanke, čeprav bi mu zanje bil dovoljen odlog. Ta plačila koristijo sedaj v večji meri, kakor kdaj, splošnosti in so za državo in za občini blagor nič manj potrebna in važna, kakor vse druge zahteve, ki se morajo dandanes staviti do prebivalstva. Zetegadelj pa tudi moratorij teh dajatev ne obsega, marveč velja le za zasebnopravne, ne pa za kakršne si bodi javnopravne terjatve v denarju, in zato morajo te obveznosti stati v prvi vrsti pred vsemi drugimi. Upošteva je dane razmere bo prebivalstvo gotovo tudi glede te dolžnosti pokazalo ravno tako razumevanje in isto požrtvovalnost, kakor jih kaže na vseh drugih poljih.

Vprašanja in odgovori.

Naročniki »Domoljuba« zelo pridno povprašujejo uredništvo o svojih, ki jih imajo pri vojaki. V pojasnilo naj

služi to-le: Izkazi, ki jih dobivamo z Dunaja, še ne prinašajo poročil o slovenskih vojaki. Stvar gre namreč po gotovem redu naprej in dosedaj slovenski vojaki še niso prišli na vrsto. Uredništvo ima vprašanja shranjena in bo zasledovalo poročila. Ako pa hoče kdo hitro zvedeti, naj si preskrbi pri poštne uradu nalašč za ta vprašanja vpeljene dopisnice in naj piše na Dunaj, kjer je pri družbi Rdečega križa ustanovljen poseben urad za taka poročila. Piše se lahko slovensko in se mu bo slovensko odgovorilo. Na dopisnice se prilepi znamka z 5 vinarjev. Vpraša se pa tudi lahko brzojavno. Seveda se mora brzojav in odgovor plačati. Dopisnice za vprašanja se dobe tudi pri okrajnih glavarstvih.

J. R. vas Radoše. Kakor vidite iz današnjih novic (Dom in svet »Nesreče«) se je šel kopat in ga je v vodi najbrže zadela kap. Tisti bajer je zahteval že mnogo žrtev in je bilo sedaj vojaštvo opozorjeno, da se naj ne hodi tjakaj kopat.

M. Z. pri Litlji. Župan Vam je čisto prav povedal. Vaš sin je bil že prej vojak in to je vzrok, da ne dobite podpore.

J. K. na R. Ne verjemite. Prosimo, prečitajte današnje tozadavne vesti med »Dom in svet«. O vprašanih ni poročil. Vojaki v boju nimajo časa pisati, to pa še ni vzrok, da bi se moglo misliti, da so padli.

U. S. H. Vprašanih dosedaj v izkazu ni ne med ranjenimi, ne med padlimi. Torej upajmo, da so zdravi in se celo bojujejo. Če pa ne pišejo, ima to gotov vzrok v tem, da nima časa. V vojski se bije in dela in ni časa za pisarenje.

A. J. T. Velja isto za Vašega moža.

M. Z. Lj. Isto.

M. C. Sv. L. Isto.

J. T. na T. Isto.

M. Ž. Sv. Duh, J. S. Metlika, A. P. Rečica, M. V. Sevnica, M. F. Št. Andraž, M. O. Dolenjavas, F. O. Železniki, A. M. Velika Ligonja, P. S. Breznica, L. C. Jurčiče, T. B. Malihrib, A. S. Gorje, J. V. Dol. — V dosedaj nam došlih izkazih jih ni in ne med ranjenci, ne med padlimi. Torej je treba počakati, da pridejo novi izkazi, ali pa se obrnite naravnost na Dunaj, kakor svetujemo zgoraj.

Dobre knjige

Opozorilo. Cenj. naročnike in bralce, ki se nameravajo naročiti na novi list »Ilustrirani Glasnik«, uljudno prosimo, da pošiljajo naročnino na naslov: Uprava »Ilustr. Glasnika«, Katoliška tiskarna, Ljubljana, in ne na upravo »Domoljuba« ali »Slovenca«, kot se v zadnjih dneh dogaja. — Opozorite na to tudi svoje znance in prijatelje. Za pošiljanje naročnine za »Ilustr. Glasnik« naj se uporabljajo samo nakaznice, na katere naj se napiše naslov, kot je zgoraj navedeno.

Druga številka »Ilustriranega Glasnika« je izšla danes 10. t. m. Prinaša slike: Avstrijska zmaga pri Krasniku. — Junaški boj »Zentek«. — Vhod nemške armade v Bruselj. — Novi sv. Oče Benedikt XV. — Ljubljana: slike črnovojniki. — Rudarji v Trbovljah prisegajo. — Naskok naše čete na črnogorsko mejo. — Vojna pošta. — Moric pl. Aufenberg. — Admiral A. Haus. — Konrad pl. Hötendorf. — Črnogorski

topničarji pri delu. — Kotorsko pristanišče. — Pogled v tovarno topov. — Vhod v Kotorski zaliv. — Brodovnja vojskujočih se držav. — Srbski četaši streljajo. — Mitrovica v Slavoniji, kjer so naše čete dne 7. t. m. vjele 4000 Srbov.

Zemljevid svetovnega prometa 1 : 45.000.000. Cena s poštino vred 2 K 70 vin. Ta zemljevid bo izborno služil posebno, če se razširi vojni požar tudi izven Evrope. Zemljevid je pa tudi drugače za splošen pregled jako zanimiv, ker obsega statistične podatke za vse države na svetu (obseg, število prebivalcev, izvoz itd.).

Zemljevid Srbije, Črnegore in drugih balkanskih držav 1 : 250.000. Cena 2 kroni.

Zemljevid avstrijsko - ruskega bojnega polja 1 : 1.000.000. Cena s poštino vred 1 K 30 vin.

Zemljevid nemško - francoskega bojnega polja 1 : 2.000.000. Cena s poštino 90 vin.

Zemljevid Evrope 1 : 7.500.000. Cena s poštino 2 K 60 vin.

Vojna na daljnem vzhodu (med Rusi in Japonci). Spisal dr. Evgen Lampe. Cena 4 K 80 vin., eleg. vezana 6 K. Pred par leti so si stali nasproti Rusi in Japonci v krvavi vojski; danes sta si oba naroda zaveznika in se vojskujeta z nami in našimi zavezniki. Knjiga je jasen dokaz, da so Rusi močni le na videz, da je pa sistem v njih armadah nezadosten, da tudi poveljništvo ni sposobno in se ne zaveda svoje odgovornosti, da manjka discipline in vestnosti. Ta knjiga je danes še prav posebno zanimiva, ker nam odkriva marsikaj iz sovražnega tabora. Knjiga obsega v podobi in besedi opise vseh pripomočkov moderne vojske, posebno na morju, pa tudi na suhem.

Vojna na Balkanu 1912-1913. Sestavila profesorja dr. Vinko Šarabon in Anton Sušnik. Elegantno broširano 6 kron 50 vin. — Kdor naroči to knjigo, dobi zgoraj priporočeni zemljevid Srbije, Črnegore in drugih balkanskih držav brezplačno priložen. Knjiga »Vojna na Balkanu« je ena najlepše opremljenih slovenskih knjig; obsega vse polno vojnih slik med besedilom, mnogo fino izvršenih tabel, ki predočujejo razne prizore na bojiščih med bitko in po končanih bitkah, dalje razne skice, načrte in dva zemljevida. Knjiga je v zemljepisnem, zgodovinskem in narodpisnem oziru nad vse poučna; med resne in krvave vojne dogodke sta znala pisatelja vplesti tudi toliko zanimivih in zabavnih dogodbc, da ima knjiga prijetno zabavno lice in jo bo vsakdo z veseljem in zanimanjem čital. Knjiga seznanja bralca z nad vse strahotnimi, pa tudi tolažljivimi dogodki na bojnem polju. — Naročila je nasloviti na »Katoliško Bukvarno« v Ljubljani.

LOTERIJSKE ŠTEVILKE.

Gradec, 2. sept. 14, 44, 46, 6, 47.

Linc, 5. septembra: 27, 5, 85, 62, 41.

Vojni stroški. Stroški modernih vojsk zadnjih 40 let so nezadostno objavljeni, da bi mogli iz tega izračunati stroške kake bodoče vojske. Nemčiji narastli stroški v nemško - francoski vojski leta 1870/71 od dneva mobilizacije do miru so znašali skupno z vsemi izgubami in poškodbami okoli 2700 milijonov mark. Na francoski strani so znašale vse priprave od 9 do 10 tisoč milijonov, vojni stroški sami so znašali za dobo 245 dni 1529 milijonov mark, ali na dan po 6.240.000 mark. — Stroški južnoafriške vojske od 11. oktobra 1900 do 31. maja 1902 so znašali 5169 milijonov kron. — Izključno vojni stroški rusko-japonske vojske od 20. februarja 1904 do konca avgusta 1905 so znašali na ruski strani 2853 milijonov kron, na japonski strani pa 2668 milijonov kron. — Balkanska vojska je stala Turke 1250 milijonov, Bolgare 750 milijonov, Srbe 750 mil., Grke, 750 mil., Rumune 300 milijonov, skupno so tedaj znašali stroški balkanske vojske okoli 3800 milijonov. Iz tega bi se dalo približno sklepati, da pride v sedanji vojski pri nas po 7 kron za moža na dan.

SKRIVALNICA.

Kje je oče?

Naročite srečko »Rdečega križa«! Glavni dobitki po 60.000, 30.000 in 20.000 kron v gotovem denarju. Vsaka srečka zadene! — Pojasnila daje in naročila sprejema glasom današnjega oglasa: Srečkovno zastopstvo 12, Ljubljana.

Jšče se gospodična gospodinjstva, kuhanja, šivanja in likanja popolnoma vešča, izobražena, npravno neomadeževana, mlajša iz boljše rodbine za boljše samsko osebo. — Ponudbe s spričevali in drugimi podatki sprejema upravništvo pod številko „2924“.

Fižol in suhe gobe

se kupujejo po najvišji ceni pri MURNIKU v Kamniku.